

Šiame numery

AR TIK NEPERŽENGIAM NUOSEKLUMO?
BERNARDO BRAZDŽIONIO POEZIJOS
ŠVENTĖ CHICAGOJE.
MASKVOS SARGYBOS LIETUVIŲ RASYTOJŲ
SUVAZIAVIME.
JUSTINO MARCINKECICIAUS EILERAŠČIAI.
LITUANISTIKOS SĄVOKA IR JOS RIBOS.
PIRMASIS LIETUVIŲ EVANGELIKŲ
GIESMYNAS.
ST. MERINGIO LAISKAS IS LONDONO.
SIEMETINĖS GOUNCOURT PREMIJOS
LAUREATAS.
VYSKUPO SOCIALINĖ REVOLIUCIJA.
FILMŲ ĮVAIRUMAI.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
SPYGLIAI IR DYGLIAI.

KERTINĖ PARASĖ

AR TIK NEPERŽENGIAME NUOSEKLUMO?

Štai skaitome spaudoje ragini-
ma, kad gal būtų gera, jei visu-
menė pasisakytų apie perskaitytas
knygas, nes knygos yra skaitytojų
rašytos; skaitytojo ir rašytojo ben-
dravimas turi būti abipusiškas.
Bet štai po kiek laiko kitas ima ir
parašo, kad, girdi, buvo spaudoj
tokių, kurie nieko prie literatūros
augimo neprisiėdė, bet reikalavo,
jog lietuviai rašytojas kurtų vie-
naip ar kitaip, ir teko gintis nuo
jų blogai sueiliuotų šūkių.

Tai prieštaravimas? Ar tik nuo-
monėmis laisvoje spaudoje pasikei-
timas? Ar tokių tariamų priešta-
ravimų spaudos puslapiai turėtų
vengti? Ar, priešingai, turėtų kaip
tik savo skiltis jais pagyvinti?
Štai susikerta poetas su avan-
gardiniu filmininku ir, atrodo,
kad jau nieks nenusiels, gi vė-
liau užklaustas tas pats poetas pri-
sipaižsta, kad lietuvių literatūroje
ir mene visiems yra vietos, ir tik
tada pasidaro aišku, ir norisi jam
padėkoti, nes lietuvių literatūros
salė yra ir turėtų būti didelė.

Kartais susitvenkusioji situaci-
joj atrodo, kad visi mes tampame
tvirtovėm ir ieškome tik plyšio
jausmų srovei išlieti. Juk ir mūsų
laureatai kartais net i premijos
įteikimą neatvažiuoja. Net mūsų
kūrėjas nesupranta kito kūrėjo,
kai tiesmūkinis jo žodis pataiko
į po kūrybinio proceso išvargusi,
nelemtą Achilo kulną.

Kai kurie sako, kad A. Skėma,
"palikęs sunkią valandą tautai
nihilizmo nuodų nenusipelno pa-
garbos", kiti ateina su visai prie-
šinga nuomone. Jie sako, kad Skė-
ma yra net literatūrinis tautos
kovotojas ir Skėmos žodžiais "Pa-
budimas" parašytas, prisimenant
milijonus nežinomųjų, ypač lie-
tuvų, kovotojų. Apšauktas nihi-

listu, Skėma staiga tampa kovoto-
ju!
Tai gal čia nesilaikome orumo
ir nuoseklumo? Gal? Yra ir taip.
Kai vieni džiaugiasi jaunųjų ra-
šymu, jų dėmesiu menui, jų bruz-
dėjimu scenoj, kiti juos murkdo
su šypsena veide: "juk po mūsų
ateis, ir tegul ateina, pasaulio ga-
las". O jei kas nieko neveikia, ne-
organizuoja — vėl blogai. Jei dra-
maturgas suorganizuoja vidutiniš-
ką ar pusvidutinišką teatrą — dar
blogiau.

Senieji prisipažįsta, kad nelei-
džia jaunesiems ir šio ir to. Iš to
kyla konfliktas. Bet jei nenorima
jiems leisti ir padėti užsiauginti
modernaus veikėjo, kritiko ar ra-
šytojo, tai turėtų nenorintieji pa-
galvoti, kad per didelis saugoji-
mas tikrai angelų iš jaunimėlio
čia nesutvers. Gi kūryboje savo-
tiškas "maištavimas" visuomet
pradžioj yra sveikintinas, jeigu
tik jis neišvirsta kvailiojimu.

Ir redaktorių darbas čia nėra
lengvas. Bet jie imasi jo. Reikia
jiems nemažos išminties, norint
sustingti ir i visus ekeperimentus
ranka numoti. Amerikoj, saky-
kim, yra ir tokių, kurie naujos
poezijos ir prozos gabalus palei-
džia net tame pačiame numery
kartu su kritiko komentarais (Io-
wa Quarterly), ir tuo kritikas ir
naujas rašytojas suartėja, o ir
skaitytojas daug išmoka. Dėl
mūsiškių, sakykim, nenuoseklu-
mų ir orumo stokos sugadiname
daug popieriaus ir tulžies, ieškodami
vis labiau prieš, negu bro-
lio, vis stengdamiesi užsianga-
žuoti savuotės "gladiatorių ko-
būdumą" parašytas, prisimenant
milijonus nežinomųjų, ypač lie-
tuvų, kovotojų. Apšauktas nihi-

P. Mln.

Brazdžionio poezijos šventė Chicagoje

BERNARDAS BRAZDŽIONIS

Nuotrauka Vytauto Maželio

Kokia Bern. Brazdžionio nuo-
monė apie literatūros vakarus,
vykusius nepriklausomoje Lietu-
voje, kuriuose jam teko dalyvau-
ti?

— Publika būdavo labai įvai-
ri. Kartais susirinkdavo jaunų,
labai entuziastingų žmonių, o
kartais teateidavo tik rengėjai.
Pats entuziastiškiausias literatū-
ros vakaras iš visų Brazdžionio
dalyvautų vakarų nepriklausomo
Lietuvos laikais įvykęs Biržų
žeminių būrio literatūros kriti-
kus — Bronių Krivicką ir Ma-
mertą Indriliūną, kurie krito po-
kario metais partizanų mirtimis
Biržus.

Biržai — literatū tėvynė. Iš
šio krašto i mūsų literatūrą at-
ėjo Balys Sruoga, Kazys Binkis,
Bernardas Brazdžionis ir kiti, o
po jų išaugo ir nauji vardai —
Leonardas Zitkevičius, Eugenijus
Matuzevičius, Paulius Drevinis,
Aloyzas Baronas, broliai Mekai,
tauta Bern. Brazdžioniu greit
pritaikė Pranašo vardą.

klausomybės paskutiniaisiais me-
tais i gimtąjį kraštą užsukusį
Bern. Brazdžionį sutiko taip iš-
kilmingai ir entuziastingai, nes
Biržų krašto sūnus, Biržų gim-
nazijos absolventas jau pynė po-
ezijos vainiką visai tautai.

Kalbant apie Biržus, B. Braz-
džionio veldas tarp šviesos spindulių
kartais ir apsiniaukia. Jis
prisimena du artimus jaunosios
kartos bičiulius, daug žadėjusius
žeminių būrio literatūros kriti-
kus — Bronių Krivicką ir Ma-
mertą Indriliūną, kurie krito po-
kario metais partizanų mirtimis
Biržų apylinkėse. Gal todėl ir
Bern. Brazdžionio poemas apie
partizanus "Vaidila Valiūnas"
knygos viršelį papuoštas Biržų
pilies nuotrauka, nes rašant poe-
mą, be abejonės, poeto mintys
skrido ten, kur prabėgo jo jau-
nystė, kur vėliau taip narsiai už
laisvės idealus kovojo ir mirė jo
jaunesnieji draugai.

Bern. Brazdžionis Chicago li-
tuvams pažįstamas jau nuo 19-
50-51 m. Tame laikotarpyje Chi-
cagoje prasidėjo didieji literatū-
ros vakarai, kurių pagrinde ne
kartą stovėjo Bern. Brazdžionis,
Ant. Gustaitis ir akt. H. Kačins-
kas. Vakarai vykdavo Sokolų sa-
lėje, ir kiekvieną kartą ten susi-
rinkdavo po keliolika šimtų žiū-
rovų. Tai buvo "trijų didžiųjų"
triumfo šventės. Ilgainiui atsirado
tam tikras atoslūgis, žmonės
kūrėsi, taupė pinigų, sunkiai dirbo,
mažiau besidomėjo rimtomis
kūrybinėmis šventėmis. Bet štai
ne per seniausią, kai iš Australi-
jos atvyko svečiuosna Pulgis
Andriušis, "keturi didieji" — B.
Brazdžionis, P. Andriušis, Ant.
Gustaitis ir St. Santvaras vėl pa-
darė literatūrinę kelionę per kai-
kurias JAV ir Kanados lietuvių
kolonijas. Maloniam nustebi-
mui, vėl jie pamatė lietuviškos
publikos atgimimą, domėjimąsi

literatūra ir rašytojais. Tokios
nuotaikos davė naują viltį atei-
čiai.

Paskutinį kartą Bern. Braz-
džionis aplankė Chicago praėjusio
rugsėjo pradžioje, kur dalyva-
vo Ateitininkų kongreso proga
ruoštam literatūros vakare. Po
vakaro rašančiam šiuos žodžius
poetas pasakė: "Iš šio literatūros
vakaro mažai tikėjau, bet išva-
žiuoju laimingas, nes pamačiau,
kad publika bendradarbiauja,
kad ji suprant mano kūrybos
mintį ir ją gyvena. Kažkas pa-
našaus, kaip buvo Lietuvoje vo-
kiečių okupacijos metais. O kū-
rėjui tai pats maloniausias reiški-
nys..."

Tada Bern. Brazdžionis jau ži-
nojo, kad gruodžio 12 d. jam vėl
teks atvykti i Chicago, i jo knygos
pristatymo šventę. Mums, apie
kuriuos poetas po paskutinio ap-
silankymo išsivežė tokią gerą
nuomonę, belieka pareiga poetą
kuo gražiausiai ir kupina sale vėl
pastikėti jo kūrybos pagerbimo
šventėje gruodžio 12 d. (kitą šeš-
tadienį 8 val. vakaro Jaunimo
centre, Chicago).

Ta pačia proga prisimintina,
kad šį šeštadienį (gruodžio mėn.
5 d.) Bern. Brazdžionio mieste
Los Angeles įvyksta ir kito mū-
sų poeto — Kaz. Bradūno naujos
knygos "Donelaičio kapas" pri-
statymas — poezijos vakaras.
Šios dvi literatūros šventės, i-
vykstančios kelių tūkstančių my-
lių nuotolyje, liudija laisvosios
lietuvių išsivijios kūrybinę gyvy-
bę bei dvasinį gaivumą.

VL. Ramojus

**BERNARDO BRAZDŽIO-
NIO POEZIJOS ŠVENTĖ** — jo
rinktinės knygos pristatymas i-
vyks Chicagoje gruodžio mėn.
12 d. 8 val. vak. Jaunimo cen-
tre. Šventėn iš Los Angeles at-
skrenda pats poetas Bernardas
Brazdžionis ir vakaro programo-
je skaitys savo kūrybą. Visai iš-
kilmei vadovaus aktorė Zita Ke-
valaitytė - Visockienė. Lietuvių
rašytojų draugijos pirmininkas
poetas Leonardas Andriekus
taipgi bus to vakaro svečias. Jis
trumpu žodžiu aptars Bernardo
Brazdžionio plunksną.

Be to, Bern. Brazdžionio poe-
ziją dar skaitys šatrijietė Kari-
lė Baltrušaitytė - Valaitienė,
Brazdžionio posmus, mūsų
kompozitorių paverstus daino-
mis, dainuos solistė Roma Mas-
tienė, akompanuojant pianistui
Manigirdui Motekaičiui. Iškilme
taipgi pajavirins žinoma mūsų
išraiškos šokio kūrėja Jagna
Štangenbergaite.

Brazdžionio poezijos vakarą
Chicagoje rengia vyresnieji ir
studentai šatrijiečiai, kviesdami
visus Chicago ir apylinkės lie-
tuvius joje dalyvauti.

Maskvos sargybos lietuvių rašytojų suvažiavime

Redakcijos pastaba. Šiame Vilniuje įvykusi Lietuvių rašytojų sąjungos penktajį suvažiavimą mūsų laikraščio puslapiuose jau esame anksčiau minėję ir komentavę. Šį kartą skaitytojams pateikiame kiek ilgesnį suvažiavimo aprašą ir kiek platesnius komentarus. Tokius rašytojų, tenykščių terminu tariant, ataskaitinius suvažiavimus ten žaiziant kas ketvirtį metų, juose užakcentuojama ateinančių metų priviloma literatūrinio kelio kryptis, aiškėja, ko partija per tuos ketverius metus iš rašytojų reikalauja ir kokių jų žingsnių netoluo. Bet šitokioms suvažiavimams galime užčiuopti ir tokių mūsų rašytojų nuotaikų, kurios neleidžia partijai ramiai miegoti, suvažiavimui išsiskirti. Žodžiu, suvažiavimo minytys ten nepraranda savo kartaus aktualumo visus būsimus ketverius metus. Tad ir šitas mūsų šiandieninis straipsnis šia prasme nėra paveltas ir nėra praradęs savo aktualumo.

Rašytojai Lietuvoje suaukšdami kas ketveri metai. Šių metų gegužės 27-28 dienomis įvyko tautas suvažiavimas. Jam buvo ilgai ruošta. Prirašyta daug straipsnių, paskelbta interviu. Juose buvo atžymėta ne tiek, kas šiandien rašytojams yra aktualu, kas aptartina, kiek primenami pasiekti kiekybiniai rezultatai. Kas be ko, suvažiavimas sutapatintas su Lenino gimimo jubiliejumi. Žiūrint į suvažiavimą bėta šrautų senų nuvalkiotų politinių tezių, apie jį nereikėtų ir kalbėti, bet kadangi vis dėlto tai ličia patį pranašiausią mūsų tautas elitą ir kūrybą ir, be to, tas suvažiavimas praverė mums plačią langą ne tik į kultūrinis, bet dar daugiau į politinius užuolius, todėl pro jį lengvai praeiti negalima, juoba, kad tik mes laisvėje galime laisvai išreikšti tiesą ir be molo bei klastos ją lukštenti.

Laisvame pasaulyje rašytojas formuoja individo ir tautos charakterį, dvasinius polinkius, įtaigoja ir lemia net valstybės politinį veidą. Bolševikinė sistema rašytojui ne tik šio misija yra su-trukdyta, bet brutalia jėga pakreipta priešinga linkme. Ir okupuotoj mūsų tėvynėje rašytojas yra įrankis apginti partijai, tai kli-kai nuo sunaikinimo. Tad šiame-tinis suvažiavimas ir yra mums labai įdomus trimis aspektais, būtent:

1. Kiek ir kaip rašytojas yra nužmoginamas,
2. Kaip rašytojai su nužmoginimu kovoja ir
3. Kodėl jaunoji rašytojų karta okupuotoje Lietuvoje šalinasi nuo visko, kas bolševikiška.

Tą gražiai pailiustruoja rašytojų suvažiavimo eiga ir vyriausiuoju partinių vadovų kalbos. Tad verskime suvažiavimo aprašymo puslapius.

Tik užuolaidai pakilus, matyti kabančias Damoklo kardas, kuris užtikrintų viskam vienbalsį pritarimą. Darbo prezidiumas "išrenkami" Tarybų sąjungos komunistų partijos Komiteto. Atsakingas Darbuotojas S. POTOMKINAS, TSRS Rašytojų sąjungos valdybos sekretorius S. SARTAKOVAS ir kt. Suvažiavimą "nuosirdžiai" sveikino Sartakovas, Babadžanas, Lesiučevskis, Pohošvilis, Morozas. Atrodo, lyg suvažiavimas būtų vykęs rusų kalba, nes kitaip rusų išrinkimas tebtų vertas tik pašaipos, o gal ir priemonė lietuviams rašytojams įvairyti baimės. Visai neminimas A. Sniečkus. Matyt, jam iš anksto jau buvo žinoma, kokie vėjai pūstels suvažiavime, todėl ir vengė nemalonių situacijų ir iš jų lauk-tinų komplikacijų bei nemalonių-mų. A. Sniečkus visada garsiai

Pranešimai praveria plačią langą į Lietuvą ir lietuvių sielą. Lietuvos rašytojų Gol-gotos keliai. Rašytojai liaupsina partiją, bet deda pastangas jos varžtų nusikratyti. Toj kelyje eina kartu su rusų rašytojais. Jaunimas šalinasi nuo partijos, rašytojų są-jungos, visuomeninės ir politinės veiklos, bet gausiai spiečiasi apie žurnalą "Nemunas". Gedulo vėliavos prie rašytojų būstinės. Cenzūros "nėra", bet rašytojai uždaromi be-pročių namuose. Komunizmo l'eplo galas.

Šaukia prieš nacionalistines ten-dencijas, bet niekada jis neįvardi-no, kokie asmenys ar susigrupa-vimai už jas atsakingi. Ir kada Mikelinskui buvo suruoštas teis-mas už "nukrypimus", jo kaltinti A. Sniečkus nestojo. Jį kaltinti prisistatė jo pavaduotojas rusas Chorožovas. Bet rašytojas tada buvo pateisintas. Ir gal dėl anos negarbės šiame suvažiavime šis Maskvos gauleiteris net nepasi-skardeno.

Rašytojų sąjungos pirmininkas E. Mieželaitis padarė rašytojų są-jungos veiklos apžvalgą. Savo kalboj jis palietė labai plačius horizontus, visai kartais nukryp-damas nuo tokių pranešimų pa-skirties. Tonas buvo tarsi galin-go rašytojų viršininko. Kartais at-rodė, kad jis jau nustatinėja gair-es visam pasauliui valdyti.

Kalbėjo apie visus egzistuojan-čius literatūros žanrus ir visas me-no apraiškas: poeziją, romaną, noveles, apysakas, beletristiką, vaikų literatūrą, humorą, dra-mas, net kritiką ir kiną, netgi už-sienio spaudą ir rašytojus. Jo no-rėta pademonstruoti savo išpru-simo universalumą, bet po jo ne-paprastai ilgos kalbos klausy-tojas tegalėjo prieiti įsitikinimo, kad tuščia skardinė visada gar-siau skamba. Žinia, kad atski-roms kūrybos sritims buvo sudar-tytos specialios sekcijos, bet ne vi-sos jos veikė, kas rodo, kad arba joms buvo iš kur nors pareikš-tas nepasitikėjimas, ar greičiau-siai neturėjo sąlygų veikti; sek-cijų pirmininkų pareigos buvo ir "negrynakraujų" partiečių, bet kai kurie galėjo daug ko meniš-kai šviežesnio" pasakyti. Atro-

J. VASKŪNAS

do, kad E. Mieželaitis labiausiai ir norėjo prasikišti kaip užgrū-dintas bolševikas su jiems įpras-ta demagogija. Jis taip bolševiz-mui koketuoja: "Revoliucijos ge-nijaus Vladimiro Lenino 100-osios gimimo metinės buvo tos galingos emocinės paskatos, kurios vertė stipriau ir karščiau plakti poetų širdis." Bet kalbė-tojas, padovanojęs myro ir kody-lo bolševizmo dievui Leninui, tuoj imasi ginti ir savų naciona-linių ir rašytojų pozicijų. Sako: "Kiekviena tauta turi savo istori-nį tikslą; ji siekia visokeriopos savo nacionalinio gyvenimo pa-žangos... Primityvios unifikacijos čia negali būti". Iš to matome, kad rašytojų pirmininkas meta aiškų iššūkį už rašytojų sava-rankiškumą. Jo pareiga buvo ne-lengva, norint patenkinti ir sa-vo tautiečius ir tuos globėjus, ku-rie sėdėjo darbo prezidiume. Vi-same Mieželaičio pranešime tad ir jaučiamas paplaknojimas tai partijai, tai kolegai. Štai tokių vingių ir išsisukaliojimų apšiai-toliau randame: "Nes visa, kas neorganiška, dirbtina ir banalu, atšoka tarsi nuo sienos tinkas. Vaisiui, žinoma, galima ir padė-ti subręsti... ir tai ne "dvasinė prievarta", kaip ji bando iško-mentuoti demagogai, o tik būti-na atmosfera greitesniam to vai-siaus subrendimui... Beidėjinio meno nėra ir negali būti. Tai grynas melas". Dvasinės prievartos praktikavimą Sovietijoje gali nuneigti tik tas, nuo kurio, cen-

zūros dėka, yra užslepama: Tar-sio, Litvinovo, Danielio, Sinjav-skio, Kozniacovo, Ginzburgo, Sol-ženicino ir šimtų kitų rašytojų likimas. Taigi jų dvasinis subran-dinimas vyksta bepročių ligoni-nėse, už kalėjimo grotų, už spyg-liuotų vielų arba užsieny, pabė-gus iš savosios tėvynės. Ir vis dėlto rašytojui E. Mieželaičiui tai nėra dvasinė prievarta.

Pereidamas prie paskirų raš-ytojų, atidavusių Leninui svarią duoklę, pradeda Justinu Marcin-kevičiumi, kuris yra šiandien ga-na populiarus lietuvių tautoje. Lyg pamišęs apie "primityvią u-nifikaciją" ir "dirbtiną banalu-mą", pranešėjas padeklamuoja tokį J. Marcinkevičiaus eilėraš-tį, kurio štai nesueiliuota citata:

"Šiandien, Lenino gimimo die-na, visą dieną apie jį galvosiu... ir girdėdamas: kaip žmonės svei-kinasi "labas rytas" ir kaip sako "Šiandien geras oras", ir kai ra-dijąs transliuoja "Apasionatą" a-pie jį galvosiu; apie jį galvosiu; vakare prie tuščio lopo, kai eilė-raščio ieškosiu, apie jį galvosiu; ir, galvodamas apie rytojų, apie jį galvosiu". E. Mieželaitis tą gre-mėdišką eilėrašį dar taip pa-pildo: "J. Marcinkevičius eilėraš-čių cikle "Šiandieninis Lėlinas" su jam būdingu paprastumu ir didele poetine jėga išreiškė mū-sų nepertraukiamą, glaudų ryšį su Revoliucijos vadu ir "pačiu žmogiskiausiuoju žmogumi, iš visų kada nors žeme praėjusių žmonių". Tai puikus šio poe-tų nusizmoginimo pavyzdys. Mes prie to eilėraščio pridėtumėm lietu-išką priežodį: "Koks ponas, toks ir kapišonas." Aplamai, Mar-cinkevičius yra gabus rašytojas, tad ar tik nebus parašęs šį eilė-raščių ciklą kaip nuodėmės išpi-rkimą už "Mindaugo" dramą, ku-ri Lietuvos teatruose žiūrovų vi-salydima griausmingomis ova-cijomis.

Šiais Lenino garbinimo metais ypač buvo daromas didelis spau-dimas į rašytojus. Kiekvienas tu-rėjo ką nors sumontuoti Lenino garbei. Manoma, kad ir Lietuvoj Rusijos imperijos įsteigėjo garbei leidiniai pasiekė milijoninį tiražą, dėl ko net pritrūko visoj Sovietų Sąjungoj popieriaus. Popieriaus badą konstatavo ir E. Mieželai-tis.

Pranešėjas labai atsargiai pa-lietė, sakytume, patį Achilo kul-nį — Jono Avyžiaus romaną "Antplūdis", kuriame režimui pa-taikoma į skaudžiausias žaizdas. Romanas buvo paverstas pjesė ir pastatytas Vilniaus teatre. Apie jį Mieželaitis sako: "Tiek roma-nas, tiek pjesė — dar labai švie-ži mūsų literatūroje faktai, su jais dar nespėjo susipažinti platesnis skaitytojų ir žiūrovų ratas, nespė-jo įvertinti literatūros kritika. Bet visi mes jaučiame, jog gimė nau-jas stambus ir reikšmingas prozos veikalas, kuris paliks mūsų litar-tūroje ryškų pėdsaką". Veikalas nebuvo jau taip šviežias, kad jį jau spėjo perdirbti į vaidinimą, padaryti dekoracijas, išmokyti, surežisuoti ir t. t. Matyt, kad te-atras jau buvo pradėjęs ruošti jį statyti dar rankraščio rašalui ne-nudžiūvus. Gal bijota, kad kriti-ka tam nepastotų kelio, kaip nu-tiko su Putino "Sukilėliais". Roma-nas yra labai kontroversinis, sukrečiantis ir po tiek priespau-

dos metu, yra lyg ir netikėtas lais-vesnio žodžio švystelėjimas. Ir tikrai tiek partija, tiek kritikai y-ra kone pasimėtę, dar ir šian-dien nesuivokia, ką turėtų pasa-kyti. Taip įvyko todėl, kad roma-nas visiems sakitytojams suteikė daug pasigėrėjimo ir, be to, pats autorius yra gerai įleidęs šaknis į partiją ir jam lengviau pralįsti pro cenzūros sargybinius arba išvengti režimo rykštės. Beje, dar romanui spaudoj nepasirodžius, Vilniuje plačiai skardėjo gandas, kad J. Avyžius greit išsprogdins literatūrinę bombą, užtaisyta ato-mu.

Kitaip nutiko su Jonu Mike-linsku, kuris yra tikrai šaunus ra-šytojas. Nors jis savo kūryboj e-pochos atžvilgiu yra daug santū-resnis, negu Avyžius arba V. Pe-kevičius, kuris irgi prieš plauką mėgsta pašukuoti, bet ir rašytojų suvažiavime J. Mikelinskui vėl kliuvo už apysaką "Trys dienos, trys naktys". Apie rašytoją ir a-pysaką kalbėta nepalankiai, nors ji buvo pateisinta rašytojų valdy-bos plenumo. Dėl jos E. Mieže-laitis sako: "Ne visada teisingai orientuojasi kai kurios socialinė-s problemos. Ši trūkuma J. Mi-kelinskui, talentingam ir jaut-riam menininkui, linkėtume kuo greičiau ir kuo nuosirdžiau įveik-ti". Taigi nepamiršo ir J. Mike-linsko talentingumo paminėti, bet kartu norėta pasigerinti ir toms partijos viršūnėms, kurios buvo pralaimėjusios prieš J. Mi-kelinską.

Pranešėjas ir visi kiti kalbėto-jai daug dėmesio ir labai rimto susirūpinimo skyrė jaunajai raš-ytojų kartai, kuri pasireiškia lita-ratūroje gana maištingai ir kryps-ta iš nubrėžtų partijos vėžių. A-pie Juozą Požeros romaną raš-ytojų pirmininkas tarė: "J. Požeros romano "Mano teismas", dėme-sio centre jaunas žmogus... pro-tesuojąs prieš daiktų garbinimą, prieš žmogaus pavertimą įran-kiu... Bet juoda spalva — labai ryški, elegantiška, ir sykiu labai kukli, kai mokama ja naudotis. Juoda spalva, kuri liejama kibi-rais, virsta degutu." Iš to mes matome, kad jaunieji rašytojai, jau užaugę ir išsimokslinę bolš-evikinę sistemą, kiša galvas iš katakombų ir viešai išsena prieš daiktų garbinimą ir žmogaus pa-vertimą įrankiu, o rašytojų varo-vui tos jaunųjų gedulingos spal-vos, kaip pats toliau sako, "kelia nerimą". Dar įakmiau jis tą pri-kiša jaunam rašytojui Juozui A-

pučiui, būtent: "Rašytojas savo kūryboj dažnai praranda ryšį su mūsų gyvenimo tendencijomis, kurioms priklauso ateitis. Iš Juo-zo Apučio laukiame glaudesnio sąlyčio su nauju, pulsuojančiu gyvenimu." — Panašiai pristato

ir kitą "nukrypėlių" Lionidą Jaci-nevičių, kurio apysakos herojai: "...įdomūs savo prieštaringu, bet doru protestu prieš asmenybės sudaiktinimą ir standartizavi-mą".

E. Mieželaitis pripažino visišką nesėkmę kritikos srityje. Kritikus jis visai suniekina, iškonevėikia, tvirtindamas, jog: "... negalima nepastebėti daugelio literatūros mokslo veikslių, o taip pat ir li-teratūros mokslo straipsnių pilku-mo, standartiškumo... Pasigirdo balsų, skelbiančių visišką litera-tūros vertinimo kriterijų nebūvi-mą (Nukelta į 3 psl.)

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2237
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm. ketv. 1 iki 7 popiet; antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudokio kabinetas po-remė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktad. 10-4; šeštadi. 10-2 val.

Ofs. 735-4477, Rez. PR 8-6900
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINIS LIGOS
RAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN EISINAS
Aknešerija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų rezid. — PProspect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt., ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštadi. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7277
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 1 iki 8 val. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Ofiso tel. buto tel. Olympic 2-1387
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadi. ir šeštadi. tik susitarus.

DR. ALG. KAVAILIONAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR RIACIJŲ SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambinti 585-2525
Telef. veikla 24 val.

Tel. — REZIDENC 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvės gydytojas)
3925 W. 59 Street
Val.: pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak., šeštadi. 12-2 val. p. p. trečiadi. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDURIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antradi., ketvirt., ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 4-8 val. vakare. Trečiadi. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštadi. 1 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofiso tel. RE 7-1108
Rez. tel. 239-2919
Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečiadienį
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773, Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Pirma tik susitarus
Valandos: pirmad. ketv. 6-8 val. antradi. 7-4 val.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirm. ir penkt. 2 — 8 p. p. Antr. ir ketv. 9 — 11 v. r. r. 4-8 p. p. Šeštadi. 9 v. r. iki 12 d.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis, Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5150 South Damen Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 9-5-799
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmad., antradi., ketvirtadi. ir penktadi. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šeštadi. 8 v. r. iki 3 val. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos
Pirma ligonius tikslai susitarus — (by appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato CHIRURGIJA
Ofisas 2656 W. 63rd St.
Val.: antradi. nuo 1-4 popiet, ketvirtadi. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; Rez. 438-5548

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELiance 5-4410
Rez. GYtovelis 6-0017
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2-8 v. v., penktadi. 10-12 v. v. 2-8 v. vak. Šeštadi. 1-4 v. v. vak. Skambinti trečiadiadieniais

Rezid. tel. WA 5-3099
DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PProspect 8-1223

Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštadi. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.
Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirminėja ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Trečiadi. ir šeštadi. uždaryta

Tel. PProspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antradi., ketv. 6-8 val. vak., penkt. ir šeštadi. 2-4 popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštadi. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141, Namų 636-4850
Val.: pirmad., antradi., penktadi. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakare. Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

Speigo grėsmėje...
Mėnulio Vytauto Maželio

Maskvos sargybos lietuvių rašytojų suvažiavime

(Atkelta iš 2 pusl.)

ma, mūsų kritikos bejėgiškumą... — Bet E. Mieželaitis norėjęs paklausti: ar galima ne standartinė kritika standartiniam rašto balastams? Ar buvo leidžiama kritika iš viso be baimės ir pagal kritiko išmonę? Mums yra žinoma, kad už kritiką ir pranešėjas yra nusivilę ausis. Pagaliau, jeigu kalbėti apie kritiką objektyviai, kodėl iš E. Mieželaitis pranešimo iškrito V. Kubilius, kuris tikrai moka, moksliškais pagrindais remdamasis, atlikti kritiko uždavinį. Gal iš krito tik todėl, kad V. Kubilius niekam per daug nesilanksto ir drįsta pasakyti tiesesnę žodį. Bet rašytojams tikrai galima būtų primesti, kad kiša „nosį“ į kolegų daržą, pvz. V. Rimkevičius savo apysakoj „Monologas“ kaltina rašytojus, kad jų apysakos „trenkia kačių pridirbtais laiptais“. Rasi, rašytojas, kai jam neleidžiama kritikuoti gyvenimo apraiškų, kritikuoja pats save arba savo kolegą. Galiausiai, pats kritiku kritikas Mieželaitis pasisako, kokia kritika tėra leidžiama: „Mes galime ir privalome diskutuoti įvairiausius gyvenimo, literatūros ir meno klausimus, tačiau diskutuoti privalome remdamiesi bendru marksistinės-lenininės estetikos pagrindais.“ Taigi E. Mieželaitis visur lydi jo paties prieštaraivimai. Kiek Maskva yra paėmusi į savo replės ne tik suaugusiems leidžiamas knygas, bet netgi vaikų poeziją, rodo šis Lietuvos rašytojų buv. šefo liudijimas: „Jauniausios kartos auklėjimas — svarbus uždavinys ir todėl labai savaikiškas buvo TSKP Centro Komiteto ir TSRS Ministrų Tarybos, analogiškai ir mūsų Respublikoje, priimtas nutarimas dėl vaikų ir jaunimo literatūros“. E. Mieželaitis ragina mokyti vaikus mylėti savo tėvynę, bet neišdrįsta pasakyti — Lietuvą. Bet iš sekančių citatų jau išaiškėja kurią... Nors ką tik pranešėjas pasiskundė, kad „pastaraisiais metais sumažėjo kūrinių visuomeninė — patriotinė tematika“, bet po poros sakinių vėl tvirtina, kad: „Viena iš ryškesnių temų dabartinėje vaikų prozoje paauglių vaizdavimas Didžiojo Tėvynės karo metais. Gana ryškiai mažuosius didvyrius nutapė V. Dautartas apysakoj „Mano tėtis partizanas“. ... „I praeitį rašytojai stengiasi pažūrėti, ne tik vaiko, bet ir aktyvaus tų įvykių dalyvio — liaudies gynėjo, BUVUSIO KOMSORGO — akimis“. Ir ši literatūra jau bandoma siūlyti laisvojo pasaulio lietuvių vaikams!!! Ar tik ne dėl šios literatūros skundėsi mokytojai, kad politinę literatūrą iš knygynų ima tik 5.4 proc.; bibliotekų patikrintojai randa, kad kai kurių knygų net per trejus metus skaitytojų ranka nepalietė. (Kultūros Barai, 1969, Nr. 6).

Bebaigiant 4 valandų pranešimą, buvo dar pasakyta, ko bus reikalaujama, priimanč naujus narius į rašytojų sąjungą. Pagrindinis kriterijus: „Idėjinis kryptingumas.“ Toliau Mieželaitis, kaip vertas Lenino premijos laureatas, poškina: „Talentas negali tarnauti mūsų literatūrai, stovėdamas už ideologijos „ribų“ arba šalia jos. Talentas nejauges į socialistinio gyvenimo dirvą ir nesimaitina jos svaiss, YRA PASMERTAS APGAILĖTINAM VEGETAVIMUI...“. Tat dera žinoti kiekvienam jaunam autoriui, svajojančiam apie rašytojo kelią. Štai dokumentas, dėl ko Lietuvos jaunieji rašytojai šalinasi nuo rašytojų sąjungos ir „idėjinės“ veiklos, nors „apgailėtinai vegetavimas“ laukia kiekvieną, grasinimo nepaklausiusį, rašytoją. Rašytojų sąjungos pirmininkas, lyg jausdamas savo minčių padrikumą, nelogiškumą, save pristatė rašytojams kaip prin-

cipingą vadą, sakydamas: „Organizacinių požiūriu valdyba laikėsi principaliai(?), nepasidavė jokiems svyravimams, jokiems smūgiams, nežiūrė iš kokios pusės jie eitų.“ Galiausiai prisipažino dar kartą, kad nėjo viskas sklandžiai ir vis dėlto turėjo pakelti smūgius. Mes užtikriname kiekvieną tenykščių rašytojų varovą, kad ateityje jų turės dar daugiau, nes jau visoj sovietinėj imperijoj intelektualai bruzda. Tai žino jis, E. Mieželaitis, ir visi rašytojai, nes šiandien nėra jau taip lengva įvykius nuo pasaulio nuslėpti, juoba, kad pačioj Rusijoj egzistuoja pogrindžio spauda.

Naujai valdybai E. Mieželaitis palinkėjo standartinio trafaretinio pareiškimo: „Kartu leiskite palinkėti naujai išrinktai valdybai ir jos vadovybei dar labiau pakelti kūrybos idėjinį ir meninį lygį, dar aukščiau kelti literatūros meninę kultūrą ir jos internacionalinį skambėjimą.“ — Taigi naują laikrodį užsuko vėl su sena spyruokle. Kadangi pirm. pranešimas tuoj sekė po atidžiosios K. Korsako kalbos, tad naujoji rašytojų valdyba bei vadovybė jau buvo „išrinkta“ prieš suvažiavimą Vilniaus ir Maskvos partijos komitete.

Pirmininko pranešimas ištais

taratūros fondą ir prašyta paramos, sprendžiant rašytojų gyvenimo ploto problemas, bet atsakymas buvo neigiamas. Motyvuoja finansiniai sunkumai... Šiomet į pagalbą mums ateina Vykdamosis komitetas, išskirdamas DU BUTUS. ... Atsistiko taip, kad abu rašytojų gyvenamieji namai yra pastatyti prie triukšmingų Antakalnio ir Muziejiaus magistralių, smarkokai užteršto oro zonoje... Su neblėstančia širdgėla mes prisimename kūrybos draugus, kurių anksti netekome. Per daug dažnai prie mūsų rūmų teko iškelti vėliavą, perjuosta gedulo kaspinu. Kelia mums nerimą ir dabar dirbančių, aktyviausių rašytojų sveikatos būklė, — skundžiasi sekretorius. Beje, prašymas labai kuklus, bet kartu ir drąsus, nes kiti prašytojai už prašymus ir nemalonių bausmių susilaukia. Bet šis faktas rodo tragišką rašytojų būklę ir ne tokią skaidrią, kaip spaudoje girdime. Pagaliau išryškėja, kad net butus Lietuvos rašytojams skirsto Maskva. Ir dėl to, gal rašytojai tiek sumažės, kad nebebus kam vėliavos kelti ir, rasi, nebereikės ir rašytojų namų. Ir ar negeriau būtų faktui užbėgti už akių ir rašytojų namus užleisti rašytojams gyventi. Bet argi bus išsižadėta propagandos

pastangos nusikratyti tarpininkų, igyti daugiau savaraniškumo ir didelis noras išvykti į užsienį ir pabendrauti su užsieniečiais bei pakvėpuoti laisvesniu oru.

Ir A. Pocius, kaip ir Mieželaitis, atakavo laisvojo pasaulio spaudą, kuri jiems sudaranti daug rūpesčių. „Praejęs laikotarpis buvo nelengvas, jis pasižymėjo sustiprėjusiomis buržuazinės propagandos ir ideologijos atakomis prieš mūsų šalį, prieš mūsų kultūrą“, — sako sekretorius Pocius. Kadangi panašiai pasiskundė visa rašytojų vadovybė, taip pat ir A. Sniečkus, todėl netenka abejoti, kad taip buvo įsakyta iš Maskvos.

Ir A. Pocius aimanavo dėl jaunimo iškrypimo iš partijos linijos. Priminė ir studentų žurnalą, kuris anot jo, „persirgo vaikiskomis ligomis“. Tas žurnalas yra „Nemunas“, kuris buvo gana kitoks, net gerokai kritiškas kai kurioms partijos pažiūroms. Gal už tai jam ir užsklęstos durys patekti užsienį?

Iš sekretoriaus pranešimo sužinojome, kad per ataskaitinį laikotarpį Rašytojų sąjungon įstojo tik 27 nauji nariai. Dauguma jų gana pavėlavę, kaip poetai: M. Martinaitis, R. Keturakis, Alg. Mikuta, Sig. Geda, Jonas Jakštas, R. Skučaitis ir kiti, kurie jau seniau yra gerai pasireikę literatūroje ir išėję į pirmaujančias spaudos pozicijas. Matyt, kad jaunieji neįsikubina į šį partinį klubą, nors jo bilietėlis yra duonos kėnio problema. Kas be ko, daugis rašytojų neatatiko politinės arba, kaip ten sušvelnintai tariama, idėjinės linkmės ir dėl to Rašytojų sąjungos rėmuose visai netilpo. Reikia nepamiršti, kad Lietuvoj yra daug talentingų kūrėjų, kuriančių vertingus veikalus, tačiau laikančių juos stalčiuose, laukiant palankesnių sąlygų jiems išleisti, pelnantis duoną sau kitokių darbu. Tad ir nereikia stebėtis, kad Rašytojų sąjungoj yra tik 124 nariai, iš jų net 26 įeina valdybon, o kiti į visokias sekcijas bei komisijas arba sėdi laikraščių redakcijose ir knygų leidyklose. Taigi visi prie lovio, kurie tik stumia bolševikų vežimą, o kiti gal lauks, bet taip ir nesulauks prie jo savo eilės. Todėl valdybos sekretorius pasiskundžia nenormalia padėtimi ir siūlo receptą: „Bet reikia pasakyti, ko dar stokoja šie jaunieji prozininkai ir poetai. Jie mažiau visuomeniški, jų kūryboje mažiau pilietinės aistros... Matyt, Rašytojų sąjungos valdybai reikėtų atkreipti didesnę dėmesį kaip tik į šią problemą ir drąsiau įjungti jaunuosius į visuomeninę veiklą, ugdyti jų pilietinį aktyvumą ir kovingumą.“ Reiškia, pirma parodyk savo kovingumą, ir tik po to būsim prielastas prie dubenio, t.y. priimti į Sąjungą. Užtat sekretorius ir ragina daugiau jaunuosius rašytojus paspausti per Lietuvos komjaunimo centrų komitetą. Atseit, skęstantis ir šiaudo

Prošvaistės tamsybėse...

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

tvirtovės. Pagaliau ką beparodys užsieniečiams. O gal Maskva nori, kad jiems nepageidaujami rašytojai išnyktų nuo žemės paviršiaus. Reikia dar pastebėti, kad tie rašytojų namai yra skirti plauti rašytojams smegenis iškilėmis, skirstant bolševizmo pataikūnams premijas, kuriomis sovietai taip didžiuojasi, bet jos iš tikrųjų yra tik rašytojams pavilios ir išlaikyti ant režimo meškerės.

Toliau A. Pocius apeliuoja į Maskvą tokiu prašymu: „Dauguma užsienio rašytojų, kurie atvyksta į mūsų respubliką yra TSRS Rašytojų sąjungos Užsienio komisijos svečiai. Bet mes norime, kad Užsienio komisija atsiųželtų ir į mūsų pageidavimus, sudarydama galimybę pakviesti į respubliką tuos lietuvių literatūros bičiulius, kurie užsieny įveda daug širdies ir darbo, versdami, leiddami ir populiarindami mūsų knygas. Taip pat norėtume, kad mūsų rašytojai būtų dažniau įtraukiami į tarybinių rašytojų delegacijas, kurios išvyksta į kitas šalis.“ Matome, kad dedamos

Dykoji žemė...

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

1946 — tieji

Iš baladžių knygos „Devyni broliai“

JUSTINAS MARCINKEVICIUS

ZENKLAI

Raudonas vakaras per visą dangų.
Toksai raudonas, toks ba' sus ir šaltas.
Kiemė balta avelė gailiai bliauna
ir liežuvį raudoną kraują laišo.
Štai tėvas neša glėbį dobilų,
tarytum kraujas į raudoną sniegą
raudonos jų galvelės kraupiai varva.
Balta avelė seka jį iš paskos.
raudonus lašel us nuo sniego renka.
Prie gryčios lango prisiploja veidas,
Ranka su duonos žiaubere. Tai aš.
O gal kas kitas. Duonos trupiniai
kaip kraujas ant supuvusios palangės laša.
Pradėtas verpti pakulų kuodelis
ir duonkubilis, ir aprūkus krosnis,
mamos skarelė ir šventi paveikslai —
raudoni kaip tas vakaras...

Dangu,
kodėl mes nesupratom šito ženkle,
to pirmo įspėjimo? Ir prie stalo,
susėdę vakarienės, laužėm duoną
kraujuotom rankom, nors ir nekaltom.

TROBELĖ PAMISKY

Šitai — durtuvu šunį,
suvėrimą kudlotą,
ir už kojų į Juliną,
kad naktim nebelotų.

Ištuštėjusią būdą
višty pulkas nus' aub' a.
Naktį valkas prabunda
nuo neišrėkto siaubo.

Tamsoje kažkas kelias,
jį apklostos, aptvarstos.
Vargšė mūsų trobelė,
kaip šuns guolis prie tvarto,

kur mažį ir suaugę
tik iš ba' mės gyvena,
kur lig šiol naktį m staugia
sitauskas vaikiskas mano.

PANEMUNIŲ BALADE

Per visą naktį, per visą naktį
Nemunas šniokstė, Nemunas dūko.
Per visą naktį mes nemiegojom,
per visą naktį laukėm stebuklo.

Kai atsidosu duonkėpė krosn's,
kai sujudojo klumpės palovė, —
į juodą krantą, į juodą krantą
balta lavoną bangos išplovė.

Zemę pajutęs, j's ats'tojos,
ėjo į ka mą prašyt nakvynės.
O ant kratinės žaizda l'epsnojo,
žalčia liepsnojo ant jo kratinės.

Per visą kaimąėjo irėjo,
iš amžinųjų šaltinių gėrė.
Kaimas drebojo, kamas tylėjo,
ka'ne n'ieks durų jam neatvėrė.

Per visą naktį, per visą naktį
Nemunas šniokstė, Nemunas dūko.

Per visą naktį mes nemiegojom,
per visą naktį laukėm stebuklo.

Į juodą krantą, į juodą krantą
balta lavoną bangos išplovė.
Dieve, tu mano, Dieve tu mano,
nieks kaimė durų jam neatšovė!

MARSKINIAI

Bėga bėga ratelis,
auga auga spūlė.
Mėga mano vaikelis
kažkurioj pašilė.

Kai suverpsiu, išsausiu
baltus marskinis jam,
tai išskalbus padžiausiu
tam šile dideliam.

Pakabinsiu, padžiausiu
ant pušies išnašios —
tai suras juos jauniausias,
tai suradęs nesios.

Atskubėjo motulė
marskiniais nešima,
kai į pašilę gulė
apsin'aukus d'ena.

O kai rytas atėjo,
tai, išblukę seniai,
plėvėsavo ant vėjo
kruvini marskiniai.

PEIZAZAS SU REGEJIMU

Bažnytelė —
kaip klūpanti motina
tylių skausmą į dangų kelia.

Sopulys
už kn aubės ant vartų
ant svirties rauda pasikorus.

Virš kapų
juodi paukščiai —
kaip gedulo fakelai —
dega, sudegti negali.

Karėvių šalmai,
surūdiję šalmai,
jau v'si priverkti,
jau visi prakeikti.

Saulėi leidžiantis,
plyšta debesys,
ir matyti, kaip prieš amžinę ugnį,
ant balto vėlių suolelio susėdę,
šildos mūsų draugai,
mūsų g'minės ir kaimynai.

Justinas Marcinkevičius, čia spausdinamų eilėraščių autorius, gimęs 1930 m., yra vienas ryškiųjų mūsų rašytojų, subrendęs jau pokario dešimtmeciais Lietuvoje. Reiškiasi visuos žanruos: rašo eilėraščius, poėmas, romanus, dramas. Neseniai čia recenzavome pastarąją jo dramą „Mindaugas“. O šie eilėraščiai yra paėmti iš poezijos almanacho „Poezijos pavasaris, išleisto Vilniuje 1970 m.

griebiasi. Bet šitokios priemonės visą jo poeziją, lygiai ir darytos jo pastabos rašytojų suvažiavime. Poetas, kaip pats išsitaria knygoje „Požeminės upės“, „akies krašteliai“ matęs ir Sibirą. — „Mano šaly ir širdy plėšiniai neliesti. Mes ateinam sudrumsti jų vienatvės,“ — atseit, jam teko ir Sibirą kultūrinti. Su patosu

toliau eiliuoja: „Uždusčiau be Sibiro panoramų. Tėvynę antra, didžiąją turiu. Ir čia dar turiu — motulė žemė...“ Paliaupsino, kas privaloma, tur būt dėl to, kad galėtų į savo tautiečių kančias Sibire pažūrėti jau ne akies krašteliai, bet plačiau, jaudinančių žvilgsniu. Gražiai eilėraštyje „Dainelė, gimusi netyčia“ skaitome:

Jis kasė anglį po žeme ir kirto mišką taigoje.
Geri draugai ir net šeima netyčia jį palaidojo.
Ką liepė jam, tą darė jis. Ir kailį sveiką išnešė.
Tik prižiūrėtojai dantis kažkaip netyčia išmušė.

Užmiršo pavardę jįsai. Atsiminė tik numerį.
Bet iš netyčių ir tasai, kurs nemirtingas, numirė.

Pasakė vyrui be dantų: esi nekaltas visiškai.
Esi reabilituotas tu ir dvasiškai ir fiziškai.

Jis tyčia grįžo pėsčiomis.
Aplink žydėjo vasara.
Tik iš netyčių raukšlėmis karšta riedėjo ašara.

(Nukelta į 4 pusl.)

Maskvos sargybos lietuvių rašytojų suvažiavime

(Atkelta iš 3 pusl.)

Šis eilėraščių mums puikiai iliustruoja, kaip kūrėjas yra atsidūręs kryžminėje ugnies tarp sąžinės, tautos likimo ir režimo. „Uždusčiau be Sibiro panoramų“ arba „antrą didžiąją tėvynę“ ir pagaliau „išdaužyti dantis“ — parodo okupuoto rašytojo Golgotos dalį. Ir už visą tą klastingą ir veidmainingą veiksmą iš širdies prašo: „Manęs, gimtoji Lietuva, nebark. Tu — nepamainoma širdies ląstelė“.

Čia parodėm tipingą sovietinių rašytojų darbo sąlygų atveį, kada kūrėjui reikia burkuoti karvelius, norint įgelti ir gyvačiuke. Šitą karvelio ir gyvatės metodą naudoja visos Sovietų Sąjungos rašytojai. Kadangi tarp jų yra ir lietuvis A. Baltakis, besiramstas bolševikinė lazdele, todėl prie jo kiek daugiau ir stabtelėjau. Jis kalbėjo apie įdomų atsinajinimo procesą prozoje. Aišku jis čia turėjo galvoje paskutinius J. Avyžiaus, V. Petkevičiaus, J. Mikelnisko ir kitų, drąsiau prabilusių, kūrinių. Bet ir šis kalbėtojas vėl visus prozektorius pasuka į jaunuosius, betgi kitokiomis intencijomis. Jis aiškiai jaunimą padarė į skatiną pasitiktį tautos senomis tradicijomis. Tą ir matysime iš šių poros ištraukų. „Susirūpinti verčia jaunųjų vengimas kelti opias, mūsų visuomenę jaudinančias problemas. Silpnai tejauciama epocha... Iš jaunųjų poezijos beveik visiškai išnyko publicistinis eilėraštis... O juk poetine publicistika visais laikais kultivavo ir dabar tębekultivuoja geriausiųjų visų šalių poetai. Lietuvių literatūroje šiam žanrui didelę duoklę yra atidavę Vincas Kudirka, Maironis... Putinas... Ir šiuos eilėraščius iki šiol mes skaitome, jausdami didelį estetinį pasigėrėjimą...“ — sako A. Baltakis. Džiugu, kad mūsų tautietis gerisi Kudirka, Maironių, o buvo laikai, kai juos iš mokyklų šalino ir degino, iš vadovėlių plėšė jų paveikslus, biografijas, eilėraščius. Taigi nors labi lėtai, bet „mainos rūbai margo svieto.“ Tačiau A. Baltakis vis dėlto neišdrįso priminti, kodėl jaunieji rašytojai vengia politinių temų. Pagaliau tai visiems yra aišku, nes jaunieji nenori nei veidmainiui, nei padliaižauti. Be to, ir patyrimu neturi slidžiais vingiais sukinėti. Bet netiesiogiai apie tauti kalbama, būtent: „Lengviausia būtų suversti visas bėdas laikotarpiui, kai reikšėsi vulgarūs sociologizavimas. Tačiau ir šiandien — ar neskatina jaunųjų vengti opesnių visuomeninių problemų nesaldi vyresniųjų kolegų patirtis... Labai gaila, kad kai kurie tikrai gabūs jaunieji rašytojai stovi nuosaly nuo rašytojų sąjungos veiklos“ — poetas patvirtina mūsų ankstesnį teigimą. Štai dar kiek įdomesnių poeto pasisakymų: „Mums negali nekelti rūpesčio tam tikra jaunimo dalis, kuri yra užsikrėtusi nesveikomis nihilizmo tendencijomis, iš aukšto žiūri į mūsų klasiką... Jeigu mes lengvabūdiškai atmesime praeities kultūrinį palikimą vien todėl, kad jis nėra naujas, mes prarasime pačią nuostabiąją žmonijos sąvybę — iš kartos į kartą perduoti tikras vertybes... Neleisti, kad į mūsų kolektyvą prasiskverbtų nesveika susvetimėjimo dvasija... Ačiū Dievui — baigia kalbėtojas — nedidelėje mūsų literatūroje vietos visiems užteks.“ Čia matome, kad A. Baltakis įnešė vis dėlto šiek tiek naujo oro tvankiame rašytojų suvažiavime.

Toliau paduosime minčių kitą, kiek vyresnio — mūsų žeminių amžiaus poeto Eugenijaus Matuzevičiaus. Jam buvo patikė-

ta tik vertėjų sekcija. Iš to lyg ir peršasi mintis, kad E. Matuzevičius ir po trisdešimt metų tebesiekioja praeities pažitūrų šešėlis, nežiūrint jo daryto reveranso partijai, kur jis rašo apie „Peršautą raudoną vėliavą prie pat širdies“. Atrodo, kad ir Rašytojų sąjungos dury vėrtėjams užtrenkus, nes Matuzevičius nusiskundžia: „Vertėjai, kaip kūrybiniai darbuotojai, turėtų būti noriai priimami į Rašytojų sąjungą. Deja, Lietuvoje vertėjai gana sunkiai patenka į sąjungos narių eiles, o juk yra nemaža žmonių, turinčių tikrai didelių nuopelnų nacionalinei meninio vertimo kultūrai... Ir skirstant valstybines respublikines premijas, neturėtų būti aplenkiami mūsų žymiausi grožinės literatūros vertėjai.“ Taigi ir vėl pasitvirtina nuomonė, kad, jeigu nesi sąjungos narys, nevertas ir premijos.

Visai demagogiškai kalbėjo V. Bubnys. „Mūsų literatūros“ pasiekimuose glūdi ir rašytojų komunistų ir visos partinės organizacijos įtaka“, — sako jis. „Rašytojai nėra negalimų ir uždraustų temų.“ Bet tam melui jis pats pastato priešingus faktus, būtent: „Tačiau mes negalime nepastebėti to fakto, kad labai apsilpo mūsų literatūrinio jaunimo visuomeninis aktyvumas, kad jaunimas šalinasi nuo bet kokių visuomeninio darbo formų. Pasitaraisiais metais apsilpo jaunųjų rašytojų sekių veikla, išskyrė jaunųjų rašytojų aktyvumą“. Taigi šis jo skundas rodo, kad ne tik nieko nepadėjo jaunėms rašytojoms komunistai rašytojai ir partija, bet priešingai — juos atbaidė nuo visko. O dėl to, kad girdi, nėra rašytojų uždraustų ir negalimų temų, jam galima priminti Pasternako romaną „Daktaras Živago“, kuriam net nebuvo leista atsiimti Nobelio premija, o jo draugė pasodinta 10-čiai metų kalėjimui už knygų persiuntimą užsienin vien dėl to, kad tas romanas buvo uždraustas spausdinti. Pagaliau kai reikią cenzūros žirkles prieš autorių įkalnina, uždarymą jų į beporčių ligonines, kur jie atiduodami visokiems eksperimentams ir dvasiniam bei fiziniams sunaikinimui. Jei V. Bublys mano, kad enkavedisto nagas geriau negu cenzūros raudonas pieštukas, tai jam cenzūra tikrai būtų naudinga. Visų bolševikų, net rašytojų, kalbos tik parodo, kad Sovietų Sąjungoje dar ir šiandien galima kalbėti didžiausias nesąmones, jeigu tik joje liaupsinamos režimas.

Dar jaunimo reikalu suvažiavime kalbėjo „Nemuno“ redaktorius A. Mikuta ir „Vagos“ leidklos vyriausias redaktorius A. Maldonis. Paskutinisys pabrėžė, kad svarbiausią dėmesį leidykla kreipia į naujus mūsų rašytojų kūrinius, toleruodama ir skatinama individualių įvairovę, stengdamasi, kad literatūros procesas „kuo giliau išreikštų komunistinių idėjų esmę, taptų naujo žmogaus ugdymo veiksmu.“ Taigi čia kalbama apie individualių įvairovę, čia vėl reikalaujama kuo giliau išreikšti partijos esmę, kuri, kaip žinome, jokių įvairovių nepripažįsta. Tas rodo, kaip sunku partiečiams išlaikyti logiką. Dar A. Maldonis primena, kad: „Bus daugiau leidžiama knygučių apie patriotinį auklėjimą. Serija DRAŠIUKŲ KELIAI, dabar bus skirta toms knygoms, kuriose atsispindi tarybinių žmonių žygdarbiai, ginant mūsų tėvynės laisvę ir nepriklausomybę.“ — Jei tai A. Maldonio širdies balso žodžiai, tai tas rodo, kad jis visiškai yra praradęs tautinę ambiciją, atitrūkęs nuo savo tautos ir vergiją bei o-

kupacija vadina laisvę ir nepriklausomybę. Taigi, „laisva ir nepriklausoma Lietuva“, kurios rašytojo būtų ar kviestingą svečių apsprendžia Maskva. Tokia iliuzija, jeigu padeda rašytojui apsaugoti nuo išprotėjimo ar kaceto, yra tada pateisinama.

Visoj apžvalgoj matome, kad raudonieji rašytojai kalbėjo labai triukšmingai jau 50 metų kartojami partijos nuvalkioti obalsai: „kova už aukštą lietuvių tarybinės literatūros idėjiškumą.“ Netikėtina, kad kūdos dvokiančius lozungus vis lietuvių rašytojai kartoję nuosirdžiai. Tikėkime, kad jie tai darė iš baimės, matydami virš galvų Damoklo kardą bei norėdami pralįsti pro cenzūros sargybinius. Ir Anatolijus Kozniacovas rašė pataikūniškus straipsnius, kad tik gautų vizą užsienin, iš kurio niekad jau nemane grįžti bolševikinė Rusija. Mūsų šaliai rašytojai varovai klūpčioja ir žeme šliaužioja tik todėl, kad jiems kelio atgal nėra. Bet iš jų pačių kalbų ir didelio susirūpinimo matome, kad jaunoji karta nuo jų lenčiūgelio atitrūksta, ji nepasirūžusi kovoti už varganą buitį, vaikščioti užrištomis burnomis, misti ikryėjusia propaganda ir Maskvos parūpinu, pelėšiais dvokiančiu, kultūros surogatu. Ir Vengrijos sukilimo metu net komisarų sūnūs jau buvo apsirūpinę ginklais, o tėvai jau lagaminus tvarkė.

I naują Rašytojų sąjungos valdybą išrinkti 26 asmenys, visi iki vieno partijos nariai ir iš jų pačių žmonių, kurie sudaro laikraščius bei žurnalų redakcijas ir leidyklų direkcijas. Taigi, susitvarkyta taip, kad nepapūstų nepageidaujamų vėjų.

Baigiant reikia statyti klausimą: kuo šis suvažiavimas skyrėsi nuo ankstyvesniųjų? Dabar atsakymą nesunku rasti. Pirmia: jam buvo kur kas daugiau padidžiavimo, bet daugiau buvo ir drąsesnis reikalavimų. Ypač pastebėtas ryštas nors kiek išsilaisvinti iš Maskvos žnyplių lygiai taip, kaip ir visoj imperijoje. Antra: jaunoji rašytojų karta toliau nesulaikoma žengia nuo partijos nusigręžimo kryptimi. Dėl šios priežasties jaučiamas nervinumas, dvasinis konfliktas tarp senosios ir naujosios rašytojų kartos ir tarp partijos bei jaunųjų rašytojų. Trečia: lietuvių pastangos bent kiek kultūriniai išsilaisvinti veiks Maskvą tiek, kiek tas eis lygiagrečiai su kitų Sovietų imperijos tautų išsilaisvinimo kova, nes mūsų tauta yra per mažas objektas didžiajai imperijai, kuri turi labai rafinuotus ugniagesius užgesinti ir didelius gaisrus. Bet esame ne vieni, kas irgi jau aiškėja.

Baigiamė širdies padiktuotų, krauju užrašytų drąsių eilėraščių, sukurtų lietuviško genijaus. Tokių eilėraščių ten staliuose dūlėja gal nemažiau, negu tu paskelbtųjų spaudoj. Ir šios eilutės „neegzistuojančios cenzūros“ okupuotoj Lietuvoj buvo nubrauktos. Jose sakoma:

Aš saulei žiūri į akis — savo širdies tiesa.
Ir mano mirtis — gyvenimo mano tąsa.
...Meilė — įstatymas mano.
Nieko nesveriu. Kiek turiu, atiduodu...
...O raudona ugnis plazdena...
Skarelė ant kaklo... Paskutinis mazgas...
O man nebaus!..
Jokiu nuosprendžiu manęs nenuteisite! —
Aš jus teisiu!

• Okup. Lietuvoje pradėta leisti K. Borutos Raštų serija. Vilniuje išleista K. Borutos knyga „Neramūs arimai“. Įdėtas poetinis rašytojo palikimas, kai kurie eilėraščiai paimti iš rankraščių. — Atsiminimai apie Čiurlionį. „Vagos“ leidykla Vilniuje išleido M. K. Čiurlionio sesers Jadvygos Čiurlionytės atsiminimų knygą apie žymųjį dailininką ir muziką

MEILĖS IR PATRIOTIZMO GEOMETRIJA

Vytauto Alanto naujų novelių knyga

Vytautas Alantas, NEMUNAS TEKA PER ATLANTĄ. Novelės. Išleido Nida, 1970 m. Viršelį piešė dail. J. Paukštienė: 263 psl. Knygos kaina minkštais viršeliais \$3.00, kietais — \$3.50, gaunama ir „Draugo“.

„Juk Nemuną mes galime paleisti tekėti per Atlantą ir visą laiką gaivinti jo vandeniu“, simboliškai kalba studentė Vasarė akademikų susirinkime. Vasarė yra tobulą mergaitę, išmintingą ir kupina meilės lietuvių. Ji prisipažįsta skeptiškam inžinieriui Norvainiui: „Mano akyme visada tieskia aušra prie Nemuno, nors aš niekad nemačiau savo tėvų žemės“.

Ar yra gyvenime taip galvojančių ir kalbančių merginų, sunku pasakyti. Tačiau tokį lietuvių charakterį randame naujame Vytauto Alanto novelių rinkinyje „Nemunas teka per Atlantą“. Nemunas simbolizuoja tautinę tradiciją, o Atlantas — mūsų egzodą. Knygoje sudėti penki apsakymai, tiek apimtimi, tiek pasakojimo maniera svetimi novelės žanrai, kuriam būdingas formos glaustumas ir idėjinis paslaptumas. Alanto apsakymų veikėjai, užuot šnekėję kasdieniškais dialogais, dažnai aištingai dėsto autoriaus pasaulėžiūrą. Žinoma, skaitytojai nuobodžiauti netenka, nes fabulose, šalia patriotinės retorikos, rezgama meilės bei neapykantos geometrija iš psichologikai nekomplikuotų trikampių ir keturkampių. Tenka pažymėti, kad kai kurie epizodai tikrai gabiai parašyti.

Antraštiniame apsakyme inžinieriui Norvainiui likimas iškresčia išdaigą. Jis erotiškai įsimyli amerikietę Sintiją. Sintijos tėvai Gilbertai, matydami Norvainio užmačias, nori pagreitinti santuoką. Per Naujųjų Metų balių jie įmeta į Norvainio šampano stiklą miego tabletę. Po išprovokuotos kompromituojančios scenos miegamajame inžinierius priverčiamas susižadėti. Visa istorija kvepia seniai girdetu anekdotu ir baigiasi tuo, kad Norvainis, sužinojęs apie Gilbertų klaidą, atsiųs ta pačia išdaiga — šampanu ir tabletėmis. Jis palieka miegančią Gilbertų šeimą ir sugrįžta pas Vasarę — „gyva dvasija“.

Knygoje įdėta ir 1967 m. Dirvos premijuota novelė „Ugry Lithuanian“. Ji parašyta dviejų patarlių moralu: „Neriesk aukštyn nosies, gali nulūžti“ ir „Nekask kitam duobės, nes pats įkristi“. Tų patarlių nepaiso leva

PRANAS VISVYDAS

gražuolė Aušra, jos fronte kovojantis vyras kap. Gabriūnas, Gabriūno draugas spekuliantas Rakutis ir pats memuarų pasakotojas Adomonis. Rakutis tariasi „globojas“ Aušrą, o iš tiesų mėgina ją pasiglemžti. Tačiau gražuolės širdis linksta prie garbingo ir lėto Adomonio. Rakutis pavydėdamas rašo anoniminiu laišku Gabriūnui. Tas skubiai grįžta į Vilnių, nuveda žmonelę į Katedrą ir čia, prie Šv. Kazimiero karsto, kaip operoje, prisaikdi-

Vytautas Alantas

na ja daugiau su Adomonių nesusitiki. Kadangi ji nesilaiko pažado, vyras iš nusivylimo žūsta fronte. Rakutis kėsinosi prieš Adomonį, po to bėga su Aušra į Vakarus. Herojai įsitaisto Amerikoje. Adomonis slankioja po barus, visiems porindamas savo blogą nuomonę apie moteris („visos moterys panašios į biržos akcijas“). Kai Rakučiai fabriko mašina nutraukia ranką, Aušra sugrįžta pas Adomonį.

Knygoje įdėta ir 1967 m. Dirvos premijuota novelė „Ugry Lithuanian“. Ji parašyta dviejų patarlių moralu: „Neriesk aukštyn nosies, gali nulūžti“ ir „Nekask kitam duobės, nes pats įkristi“. Tų patarlių nepaiso leva

Sereikienė ir užaugia tragikomišką konfliktą. Dukrelei Kunigundai, mokslą baigiančiai studentei, ji neleidžia draugauti su „prasčioku“ šaltkalviu Viktoru. Iš pavydo kasa duobę savo pažįstamiems, norėdama suardyti jų su-naus mediko santuoką. Išsėdęs Viktoras petraukia draugystę su Kunigunda ir susimeta su portorikieta. Kunigunda pabėga iš namų ir vėliau praneša tėvams, kad ištekęs už presbiterijonų pastoriaus negro Džimo. „Geriau mir-ti, geriau mirti! — kvakšėjo Sereikienė, atvirtusi ant fotelio ir įsmeigusi akis į lubas“.

Apsakymas pamokantis, tačiau meniškios teisybės jame nedaug. Gal tik tas levos Sereikienės (žmonos krioklio) charakteris puikiai kontrastuoja su vyru Vaciu Sereikiu (ramiu upeliu). Sereikis savo „pogrindyje“ užsiima keista pramoga: nekėsdamas žmonos į blonknotą užrašinėja įvairiausius plūstažodžius: šunbajorė, vištaprotė, kreivaklė, kvakna ir pan.

Humoristiškai žiūrint, apsakymas „Renesansas Žemaitijoje“ tiek kompozicija, tiek komiškoms situacijoms yra tikras šedevras. Juokas ima, kai įsiskaitai į tą Plungės gimnazijos romantišką butoriją. Viskas kaip Pono Tado laikais. Juoda-akė melancholiška gimnazistė Bacvinskis (tai bent pavardė!), Vanda slapčia myli literatūros mokytoją. Gimnazijos direktorius nežiūrint amžiaus skirtumo, yra numatęs Vandą vesti. Šią operetinę kombinaciją autorius gana nuotaikingai apgaubia kunigaikščio Oginskio rūmų atributika. Aukštesniose rūmose matai alėjas, tvenkinius, kaskadas, aikštes, Babrungo krantus ir krokliuką, virš kurio perestas Atodūsių tiltelis. Ant apdaužyto pjedestalo riogso fauno ir nimfos skulptūros likučiai. Vienoje pusėje įrašytas erotiškasis ketureilis:

Satyras tempia nimfą į tamsią olą,
Pagavęs ją iš būrio žaidžiančių.
Jos draugės šoka ant kvepiančio atolo
Aikštelėj parko, prie tvenkinio krantų.

O gimnazistės, dvarponio direktoriaus įsakymu, mokytojus sveikina giliais ir grakščiais reveransais!

Paskutinis epizodinis pobūdžio

apsakymas „Viešpats ieško Viešpaties“ turi istorinio romano ar net klasiškos tragedijos privalumus. Piešiamas pomindauginis laikmetis, kai Lietuvą kelis metus valdė Vaišvilkas. Šis apsakymas meniškumu išsiskiria iš kitų. Istorinę medžiagą Alantas įveikia kur kas efektingiau negu dabartį. Jo Vaišvilke atsiskleidžia viduramžių prancūziškas asmenybė su šventumo aureole. Vaišvilka atsisako prievarta krikštyti savo tautiečius. Ieškodamas vidinio išganymo, jis perleidžia sostą sesers vyrui Švarniui su sąlyga, kad tas kardu ir ugnimi neplatins bizantinės krikščionybės. Tautiečių religijos toleravimas Vaišvilkiui atneša ir staigią mirtį: jį nužudo fanatiškas ir kerštingas Voluinės valdovas Levas.

Knygos kalba patraukli, ypač paskutiniame apsakyme ji pasižymi vaizdingu sodrumu. Jaučiasi, kad Alantas noriai ir nuosirdžiai šneka apie Lietuvos praeitį, dėdamas žodžius ir sakinius kaip paminklinį granitą. Kituose pasakojimuose neišvengia autorius paviršutiniško žmogiškų išgyvenimų registravimo. O gal tuo, kad kada laikraštinių stiliumi, jis nori pabrėžti veikėjų miesčioniškumą? Tik Vargas, kad miesto pilkieji žmonės, juo labiau Amerikoje, vartoja aplamdytą lietuvių kalbą. Prozoje vertėtų kai kuriuos žargonus nuansuoti parodyti ir tuo pagyvinti dialogą.

• Vilniuje lapkričio mėn. vykusio Kompozitorių sąjungos trečiajam plenumui, buvo surengti koncertai Filharmonijos salėje ir Paveikslų galerijoje (buv. Katedroje). Daugiausia išspildyta simfoninė, vargonų ir lengvoji muzika. Simfoninės muzikos srityje buvo keturios premjeros: Vyt. Jurgučio oratorija „Homo natus est“, B. Gorbulskio „Kamerinis koncertas“, V. Montvilos „Gitiškio poema“ ir A. Senderovo „Keturi paveikslėliai“.

Vis daugiau mėgiama vargonų muzika. Ją propaguoja L. Digrys ir jo mokiniai: G. Lukšaitė, B. Vasilauskas ir N. Trinkūnaitė. Ši kartą galerijoje buvo išspildyti St. Vainiūno, J. Juzeliūno, R. Žigaičio ir debiutuojančios K. Brundžaitės kūriniai. Talentinga vargonininkė Giedrė Lukšaitė šį rudenį koncertavo Vilniuje ir Kaune, buv. Sobore, kur dabar veikia vadin. vitražų, skulptūrų paroda.

(ELTA)

LIETUVON UŽSISAKYKITE TIK SPECIALIUS RUBLIŲ PAŽYMEJIMUS PER INTERTRADE EXPRESS CORP.

Specialūs Rubliai yra keturis kartus vertingesni nei paprasti rubliai. SU SPECIALIAIS RUBLIŲ PAŽYMEJIMAS: ju su giminės gali įsigyti ką jie tik nori Vnesheposyltorg UZSIENIO VALIUTOS KRAUTUVESE už dalelę reguliarios kainos — tikrumoje už ketvirtadalį reguliarios kainos arba net mažiau. Kai kurie daiktai yra įkainuoti taip pigiai, kad jų vertė yra 10 rublių už dolerį. Reikalaukite mūsų naujo katalogo su paveikslais. Jis nemokamas. Įsitikinsit, kad SPECIALIOS RUBLIŲ PAŽYMEJIMAI yra geriausia dovana jūsų giminėms. Prieštatom į namus \$2.13 už vieną Specialų Rublį. Visiškai jokių kitų primokėjimų. Pilnai garantuota.

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
Second Floor
New York, N. Y. 10010
Tel.: 982-1530
Reikalaukite mūsų nemokamo naujo katalogo su iliustracijomis, SVARBU: Imame užsakymus automobiliams ir butams.

NEW RATES

6% PER ANNUM
OF \$5000.00 OR MORE
ON CERTIFICATES
2 Year Maturity

5 3/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00
One Year Maturity

5 1/4% PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1000.00 OR MORE
6 Month Maturity

5 1/4% PER ANNUM
ON 90 DAY NOTICE
PASSBOOK ACCOUNTS
\$100.00 Minimum

5% PER ANNUM
ON ALL PASSBOOK
ACCOUNTS

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.

JOHN PAKEL, Sr., Chairman of the Board MRS. PHIL. PAKEL, Pres.

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon 12 P.M. to 8 P.M. Tues 9 to 4 Thurs and Friday 9 to 8 Sat 9 to 12:30

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

Lituanistikos sąvoka ir jos ribos

Pats žodis lituanistika kaip terminas yra gerai sudarytas, praktikai didžiai reikalingas ir jau visuotinai įsigalėjęs. Jis yra panašios darybos, kaip pvz. germanistika, lingvistika, romanistika, slavistika ir kt., būtent — lituanistika yra priesaga -istika (lot. -istica) yra sudaryta iš lot. lituanus "lietuvis", kaip germanistika iš germanus, romanistika iš romanus ir kt. Bet dabartinė lituanistikos reikšmė ne visų vienodai suprantama. Pvz. 1950 m. Lietuvių kalbos vadove lituanistika buvo vadinamas "lietuvių kalbos, rašties, žodinės kūrybos ir senybių mokslas." 1954 m. Dabartinės lietuvių kalbos žodyne lituanistika (plačiąja prasme) yra "mokslas apie lietuvių kultūros visumą," (siaurąja prasme) "lietuvių kalbos mokslas, lietuvių literatūra, istorija." 1958 m. Liet. enciklopedijoje lituanistika laikoma "lietuvių tautos dvasinės srities kūryba (kalba, literatūra, tautosaka, menas) ar mokslas apie lietuvių kūrybinius pasireiškimus įvairiose srityse." 1968 m. Mažosios lietuviškosios tarybinės enciklopedijos lituanistika (plačiąja prasme) yra "mokslinių žinių apie Lietuvą ir lietuvių tautą visumą," (siaurąja prasme) "mokslas, tiriantis lietuvių kalbą, literatūrą ir tautosaką." Šia pastarąja reikšme lituanistika dabar daugiausia ir esanti vartojama. Pagaliau 1969 m. Tarpautinių žodžių žodyne beveik paskartojama 1954 m. Dabartinės lietuvių kalbos žodyno apibūtinimas: "čia lituanistika vadinamas "lietuvių kultūros visumos mokslas lietuvių kalbos mokslas, lietuvių literatūra, istorija."

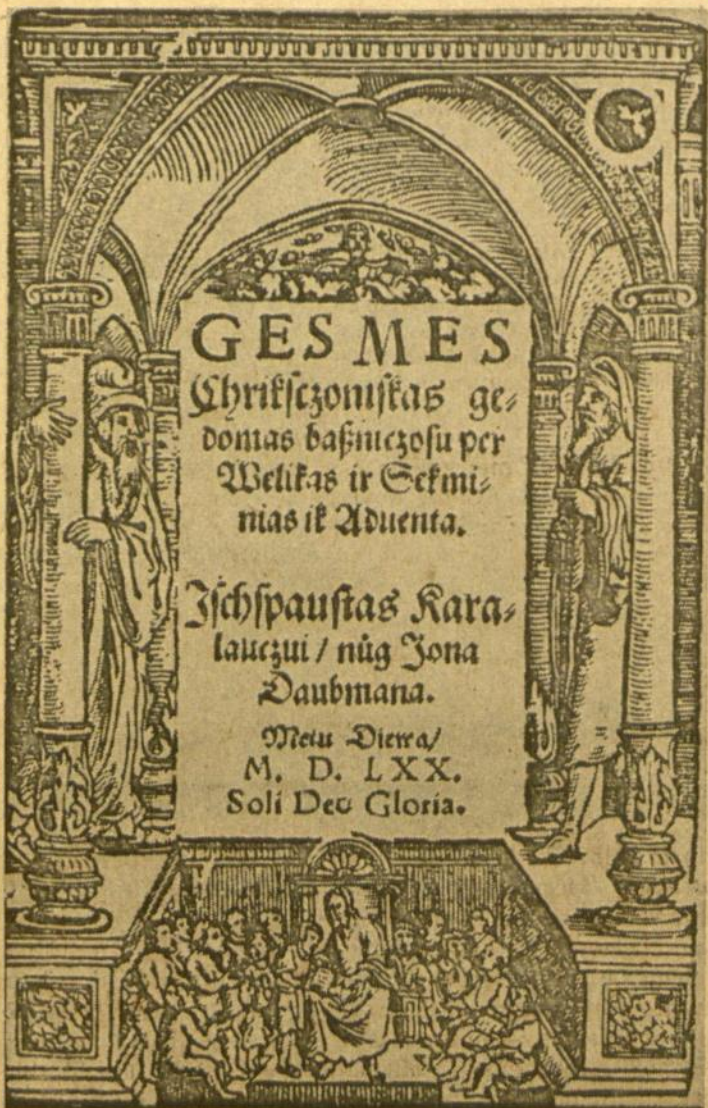
Sitokių įvairiavimų reikia aiškinti tuo, kad lituanistika buvo pradėta vartoti, palyginti, dar visai neseniai, kai po Pirmosios pasaulinio karo naujai įkurtame Lietuvos universitete buvo pradėti dėstyti specialūs lituanistiniai kursai: lietuvių kalba, lietuvių kalbos istorija, lietuvių dialektologija, lietuvių literatūra, Lietuvos istorija ir kt. Visai šitai dėstomųjų dalykų grupei analogiškai pagal kitus priesagos -istika darinius (germanistika, romanistika...) šalia lituanisto ir buvo pradėta vartoti lituanistika (scientia lituanistica).

Sitai, kad ir vėlokai, atsiradusi lituanistika tačiau nėra kažkoks ore pakibęs, kalbininkų tik taip sau sugalvotas dalykas: tiek

savo daryba, tiek savo reikšme ji terminas yra gerai sudarytas, praktikai didžiai reikalingas ir jau visuotinai įsigalėjęs. Jis yra panašios darybos, kaip pvz. germanistika, lingvistika, romanistika, slavistika ir kt., būtent — lituanistika yra priesaga -istika (lot. -istica) yra sudaryta iš lot. lituanus "lietuvis", kaip germanistika iš germanus, romanistika iš romanus ir kt. Bet dabartinė lituanistikos reikšmė ne visų vienodai suprantama. Pvz. 1950 m. Lietuvių kalbos vadove lituanistika buvo vadinamas "lietuvių kalbos, rašties, žodinės kūrybos ir senybių mokslas." 1954 m. Dabartinės lietuvių kalbos žodyne lituanistika (plačiąja prasme) yra "mokslas apie lietuvių kultūros visumą," (siaurąja prasme) "lietuvių kalbos mokslas, lietuvių literatūra, istorija." 1958 m. Liet. enciklopedijoje lituanistika laikoma "lietuvių tautos dvasinės srities kūryba (kalba, literatūra, tautosaka, menas) ar mokslas apie lietuvių kūrybinius pasireiškimus įvairiose srityse." 1968 m. Mažosios lietuviškosios tarybinės enciklopedijos lituanistika (plačiąja prasme) yra "mokslinių žinių apie Lietuvą ir lietuvių tautą visumą," (siaurąja prasme) "mokslas, tiriantis lietuvių kalbą, literatūrą ir tautosaką." Šia pastarąja reikšme lituanistika dabar daugiausia ir esanti vartojama. Pagaliau 1969 m. Tarpautinių žodžių žodyne beveik paskartojama 1954 m. Dabartinės lietuvių kalbos žodyno apibūtinimas: "čia lituanistika vadinamas "lietuvių kultūros visumos mokslas lietuvių kalbos mokslas, lietuvių literatūra, istorija."

Sitokių įvairiavimų reikia aiškinti tuo, kad lituanistika buvo pradėta vartoti, palyginti, dar visai neseniai, kai po Pirmosios pasaulinio karo naujai įkurtame Lietuvos universitete buvo pradėti dėstyti specialūs lituanistiniai kursai: lietuvių kalba, lietuvių kalbos istorija, lietuvių dialektologija, lietuvių literatūra, Lietuvos istorija ir kt. Visai šitai dėstomųjų dalykų grupei analogiškai pagal kitus priesagos -istika darinius (germanistika, romanistika...) šalia lituanisto ir buvo pradėta vartoti lituanistika (scientia lituanistica).

Sitai, kad ir vėlokai, atsiradusi lituanistika tačiau nėra kažkoks ore pakibęs, kalbininkų tik taip sau sugalvotas dalykas: tiek

Pirmojo lietuviško evangelikų giesmyno titulinis puslapis

Pirmasis lietuvių evangelikų giesmynas

Keturių šimtų metų sukakties proga

MARTYNAS NAUBURAS

Dar būdami tremties stovyklose, mes minėjome pirmosios lietuvių knygos 400 metų sukaktį. 1547 metais teologijos studentas Martynas Mažvydas Karaliaučiuje išleido savo "Catechismą prasty Szadei." Tai pirmoji knyga, parašyta lietuvių kalba. Toks jo žygis teikia jam lietuviškos knygos tėvo vardą. O 23 metais vėliau, 1570 metais, pasirodė jau ir pirmas pilnas lietuvių evangelikų giesmynas. Tiesioginė reikšmė šiai knygai, kaip D. Velička pažymi, "dėjo pagrindus lietuvių spaudai ir išvedė lietuvių kalbą į viešąjį kultūrinį gyvenimą."

Ir mūsų krašte, reformacijai vykstant, pradėta bažnyčiose giedoti lietuviškas giesmes. Toks bendras giedojimas savo kalba buvo liaudies mėgiamas; jis sėkmingai jungė paprastesnius krikščioniškos bendrystės ir padėjo nustelbti tuomet dar užsilikusius pagoniškų papročius.

Mažvydas jau savo katekizme buvo išspausdinęs 11 giesmių su gaidomis; jos greit paplito žmonėse. Nors jis ir pridėdavo prie kiekvienos vėliau spausdinamos knygos ir keletą giesmių, jų vis dar būta per mažą. Tad jaunieji kunigai krašte papildomai pradėjo kurti lietuviškas giesmes arba jas vesti iš kitų kalbų. Neraštingi kaimiečiai giedodavo atmintinai. Tik tada kilo pavojus, kad kai kurie nauji krikščioniško mokslo išsireiškimai, liaudies kalboje dar neįprasti, galėjo būti ir klaidingai išsiaiškinti. Giedojimas dažnai kryptavo į liaudies melodijas, kurios netiko pamaldoms. Būtinai reikėjo daugiau giesmių su gaidomis. Bažnytinė vyresnybė, net pati

net ir tuos, kurie iš tikrųjų nėra gūdni lituanistai, bet vis dėlto daugiau ar mažiau rūpinasi lituanistika. Man irgi rodos, kad dar yra ypač reikalinga lituanistinė santalka, ir todėl didelis rigoristiškumas, greita lituanistinės srities darbuotojų diskvalifikacija ar šiaip lengvas lituanistinių pastangų nuvertinimas — daug ką gera gali padaryti lituanistinei organizacijai; tai tik didina ir taip jau negausios lituanistų šeimos nesandėrmę ir griauite girauna jos vos pulsuojančią egzistenciją.

P. S.

susekta, kad bent 12 kolektyvų narių prisidėjo savo darbo įnašais. Ir kas buvo tie pasiryžėliai, kurie uoliai skverbėsi pralaužti plešinius apleistuose lietuvių kalbos dirvuose ir, religinio entuziazmo pagauti, pasidarė lietuviškos rašties pradininkais?

Cia išskyla eilė iki šiol mažai žinomų pavardžių. Visą kūrybos darbą pradėjo ir kitus ragino trys Albertinos universiteto profesoriai: teologai Stanislovas Rapolionis, Abramomas Kulvietis ir teisių mokslininkas, vėliau falkulteto dekanas Jonas Kyrtoras. Jų tarpe veikė ir jauno mokslo mokytojas bei reformacijos skleidėjas Lietuvoje Jurgis Zablockis. Iš D. Lietuvos savo kūrinius prisistatė du evang. reformatų kunigai: Jonas Sėduikionis ir Stanislovas Marcinas. O iš M. Lietuvos, daugiausia naujai įkurtų parapijų, savo darbus davė šeši evang. lietuvių kunigai: pats knygos leidėjas Baltramiejus Vilentas, Augustinas Jomantas iš Kraupiško, Aleksandras Rodūnionis iš Kaukėnų, Tomas Gedkantas iš Širvintų, Mikalojus Blotnas iš Pilupėnų ir Ulrikas Mercucius, apie kurį žinių dar neturime. Jie visi buvo Mažvydo bendralaikiai ir studijų draugai.

Jauniems literatams pirmiau teko grumtis su kalbos sunkumais. Lietuvių kalbos rašyba nebuvo nustatyta; teko sudaryti naujų žodžių. O darbą reikėjo atlikti skubotai. Naujai įkurtose evang. parapijose lietuviškas giedojimas pasidarė integralinė bažnytinių apeigų dalis. Tokiu pamaldų šulietuvimui ir pagyvinimui buvo siekiama įgyvendinti protestantizmą gyventojų tarpe. Bet ir kasdienis gyvenimas prasideda formuotis naujas galvojimas, lietuvių savijauta stiprėja. Jo atspindas tuo metu buvo ypatingai reikalingas: po Liublino sutarties 1559 Lietuvon pradėjo veržtis lenkų aristokratinė įtaka.

Nors tuomet nemažai lietuvių tebuvo būrai, baudžiauninkai, spaudinto žodžio įtakoje buvo daroma, kad ir lėta, pažanga. Jų gyvenimo apraiškos šakojosi, pasiekė būties formas, kurias kiek vėliau, taip vėliau aprašo kunigas Kr. Donelai-

tis savo poemoje.

1570 metų giesmynas, pats pirmasis tos rūšies darbas, negalėjo būti tobulas. Perimant giesmes į vėlesnės laidos knygas, teko daug ką taisyti ir papildyti. Septyniolika metų vėliau jau pasirodė kun. J. Brekūno paruošta nauja giesmyno laida.

Savotiškas buvo likimas to pirmojo lietuviško giesmių veikalui. Nė didelis skaičius (spėjama apie 200) išspausdintų egzempliorių paplito žmonėse, tur būt, ten ir susidėvėjo. Nei Karaliaučiaus universitete, nei kitose bibliotekose neišliko jų nė vienas egzempliorius. Tai su laiku ta laida ir buvo užmiršta, o viskas, kas apie tos laidos giesmes buvo rašoma, buvo vis skiriama jau pirmiau išleistoms Mažvydo knygoms. — Bet 1921 metais prof. J. Gerulis Karaliaučiaus valstybiniame archyve surado vienintelę, dar užsilikusią tos laidos knygą. Jau kitais metais Kauno švietimo ministerija išleido 1570 metų giesmyno ir kitų

Mažvydo raštų fotokopijas. Tokiu radiniu buvo ne tik užpildyta spraga lietuviškų giesmių istorijoje, čia kartu ir sužinojome, kas tie Mažvydo bendradarbiai, mūsų pirmieji rašytojai, kurių nei pavardžių iki tol nebuvome girdėję.

• Literatūrinės proskėlės. Lietuvoje beveik naujiena, tuo tarpu JAV ir Kanados lietuvių išeivių pastangomis jų išleista jau visa eilė. Pirmoji ilgo grožio literatūrinė proskėlė Lietuvoje buvo įrašyta 1960 metais — N. Vosyliūtė - Dauguvietienė skaitė Čechovo dramą "Vyšnių sodas" ir S. Nėries poemos "Keturi" ištraukas. Antrasis eksperimentas įvykdytas tik 1970 metais — įrašyta Vilniaus ir Klaipėdos dramos teatrų labai publikos mėgiama J. Marcinkevičiaus drama — poema "Mindaugas". Ją atlieka Vilniaus valst. akademinio teatro aktoriai.

NUO GRUODŽIO MĖN. 14 D. IKI KALĖDŲ ATDARA KIEKVIENĄ VAKARĄ. ŠEŠTAD. IKI 5:30 V. VAK.

NORCROSS KASPINELIAI ir DENNISON PREKES DOVANŲ ĮPAKAVIMO POPIERIS * SEALS * TAGS * KREPE POPIERIS SVENTISKAS ISDEKORAVIMAS STALUI — NAMAMS IR SALEMS. Pulkus pasirinkimas PRAKTIŠKŲ DOVANŲ

KIEKVIENAM, įskaitant vienuolius ir mokytojas. 1970 metų kalendoriai ir užrašams knygos. RUSTCRAFT ir NORCROSS KALĖDINĖS KORTELĖS.

"Tokia rūšis, kurias Jūs norėtumėt pasiūlyti ir gauti." Didelis pasirinkimas kitomis kalbomis. Gražus kortelių rinkinys dėžutėse nuo \$1.00 ir aukščiau.

ODOS ISDIRBINIAI DIENYNAI WHITINGS PUKIOS DOVANOS "STATIONERY". N A U J A I Cross Desk Pen Set Parker Touche Pen ir Parker "45" plunksnakočiai.

MES APTARNAUJAME JAU 47 METUS

IAMA STATIONERS

"THE SHOP U-NEED" "THE SHOP U-NEEK"

6305-07 So. Kedzie Tel. PR 6-9102

Dovanos, Kortelės, Knygos, Rašt. Reikmenys ir Dennison Prekės

ILGAI IŠLIEKANTI IR ATMINTINA DOVANA KALĖDOM ENCYCLOPEDIA LITUANICA

361 W. BROADWAY, So. Boston, MASS. 02127, TEL.: (617) 268-7730, VAKARE — 282-2759

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR VISAS USSR DALIS, NAUDOKITĖS PATARNAVIMU PLAČIAI ŽINOMOS FIRMOS PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED by Vnesposlytorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro.

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1536 BEDFORD AVE.	—	IN 2-6165
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 1-1540
NEWARK, N. J.	378 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-8320
UTICA, N. Y.	963 BLECKER STREET	—	RE 2-7176
PHARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0491
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 8-4507
ALBANY, N. Y.	126 TILGHMAN STREET	—	HE 5-1654
LOS ANGELES 4, CAL.	159 SO. VERNON AVENUE	—	DU 5-0550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BAITIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO 12, NEW YORK	701 FILMORE AVENUE	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAN AVENUE	—	265-6780
HARTFORD 6, CONN.	122-126 HILLSIDE AVENUE	—	240-6216
JERSEY CITY, N. J.	219 MONTGOMERY ST.	—	HE 5-6368
SYRACUSE, N. Y. 13204	515 MARCELLUS STREET	—	475-9716
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENNEDY AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAN AVENUE	—	365-6740
SO. BOSTON, MASS.	306 W. BROADWAY	—	AN 8-1120
TRENTON 10, NEW JERSEY.	1152 JEFFERSON AVENUE	—	EX 2-0706
RAHWAY, N. J.	47 E. MILTON AVENUE	—	881-8997

TRYŠ ŠEIMOS GENERACIJOS APTARNAUJA MŪSŲ KLIENTUS!

NEW ONLY \$2313
1971 PLYMOUTH "DUSTER"
BALZEKAS MOTORS
Plymouth Fury-Volant-GTX-Roadrunner-Barracuda-Duster
4030 ARCHER VI 7-1515
(25 New 1970 Plymouth Station Wagons-Air Cond.)

Laiškas iš Londono

Londono jaunimas vaidina Sofoklio "Karalių Edipą"

ST. MERINGIS

Britų sostinėje kasdien veikia apie 50 teatrų, plius operos ir trys baletų teatrai. Pastatymai realistiniai, apipavidalinimas tikroviškas, netgi architektūrinis. Spektaklis, kokio nebūtų turinio, remiasi meistriška artistų vaidyba. Žiūrovų visur pilna, tai eilinė publika, įpratusi iš seno smaguriauti sceniniu veiksmu.

Šioje klasikinio, realistinio, kriminalinio repertuaro neatslūgstančiame bangavime, pragiedriu išsiskiria The Young Vic teatro Sofoklio tragedijos "Edipas" naujoviškų priemonių spektaklis.

"Karalius Edipas" Sofoklio buvo sukurtas maždaug 450 metais pr. Kristų. Atėnų scenoje vaidintas metinių festivalių išskilmėse. Tie spektakliai buvo svarbi socialinio bei religinio reikšmės dalis, atstovavo kultūrinius poreikius.

The Young Vic teatras yra Nacionalinio teatro, Laurence Olivier vadovaujamo, padalinys, turįs atskirą kuklią 450 žiūrovams patalpą ir jaunų vaidintojų trupę.

Vaidinimo metu visos vietos užimtos. Auditorijoje — 90 procentų 16 iki 25 metų jaunimas, iš jų dešimt nuošimčių ilgaaplaukiai ar vešlių barzdų bei kitokios augmenijos savininkai. Dominuoja merginos. Gal penki procentai įvairaus amžiaus senimo. Visi sėdi amfiteatrinio stiliaus suoluose, vietos nenumuotos.

Vaidybinių aikštę sudaro pailga platforma, gilumoje šekspyriškos scenos pakilimas, su perkeliama į platformą balta uždanga. Apšvietimas iš salės, nuo lubų.

Kostumai — iki kelių pilkšvos kelnės, apatiniai berankoviai marškiniai. Pasiuntiniai ir piemuo dėvi lyg ir švarkus; orakulo atstovaujančias šventikas — nuogas, tik trumpom egiptietiško pa-

vidalo kelnaitėm. Karališkai didybei paryškinti, Edipus, Jokasta ir Kreonas vilki purpurinius, pailgus arnotus.

Iš viso vienuolika dalyvių, keli jų atstovauja antikinį chorą.

Jokios spalvingos išorės. Viskas grindžiama turiniu (W.B. Yeats vertimas), tėvų nužudymo ir motiną vedusio Edipo tragedija.

Muzikinį foną sudaro įvairiai naudojami barškaliai ir būbnas. Jais išpėjama apie likimo galių, apie skirtos lemties neišvengiamumą (komponavo Nicky Henson).

Jei galvojame apie naujovišką teatrą, The Young Vic rimtu drausavimu, tobulu skoniu, technišku pajėgumu yra neabejotinas vilties įkūnijimas. Spektakliui pasibaigus, žiūrovai tiesiog nenori nuo suolų keltis: jie yra paveikti, sugraudinti, susimąstę, giliai pergyvenę. Tos jaunos sielos, ateities žmonės atnešę rytojui pasitikėjimą! Ir pats teatras darosi giliai prasmingas, būtinas, gaiviai jaudinantis.

Ansamblys be priekaištų: darbus, veiksmingas, jaučias atsakomybę.

Iš vaidintojų ateity anglių scenoje, be abejonės, iškilis Edipo vaidmens interpretatorius Ronald Pickup, džiuginas nuoširdumu ir pakilios vaidybos nugalėjimu. Jokastos rolėje ypač ryški Annabel Leventon.

Vaidybinių aikštę didžiulio baltos audeklo atkėlimas duoda miegamojo iliuziją, uždangos padėjimo keitimas įvairina lokalinę poziciją, daug kitų laikų priemonių — režisieriaus Roland Joffe kūrybingumo paliudijimas.

Jei norisi tikėti į ateities sceną, Teh Young Vic teikia tam ir vilčių, ir pasitikėjimo. Sofoklis, pasirodo, ir nūdienos jaunimą sugeba nemenkiau paveikti, negu kai prieš du tūkstančius metų jaudino atėniečius.

Londonas, 70. XI. 27 d.

Būdingieji Londono motyvai...

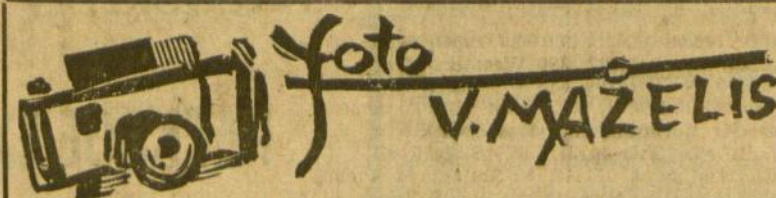
Kultūrinė kronika

• **Pauliaus Augiaus dešimties metų mirties minėjimą** ruošia Lietuvos foto archyvas 1970 gruodžio 13 d., sekmadienį, 3 val. po pietų Jaunimo centre. Dail. Augiaus kūrinių bus demonstruojami ekrane, bus pristatyta naujai išleista knyga

altruizmo vaidyba, visai priešinga berniuko Jean Pierre Cargol žvėriškumui ir baimei. Diena iš dienos gydytojo užrašai apie jo mėginimus išmokyti berniuką vaikščioti stačiai (ne "visom keturiomis", kaip gyvuliai), pačiam apsi- rengti, valgyti padoriai, pažinti garsus ir simbolius yra be galo kerįjantys. Kai dažni dabarties filmai pagauna mūsų dėmesį pigiais triukais ir dar labiau nusibodusiu melodramatiškumu, tai ši filmų žiūrėti yra tikras intelektualinis, viską švarinantys patyrimas. Nors jis ir nepalvotas, vis dėlto bus įdomus jauniems ir seniems. Nors filmas yra pastatytas prancūzų, bet Truffaut pasakojimas yra perduodamas anglų kalba, o berniukas beveik visai nekalba, todėl parašų labai nedaug ir net 3-čio ar ketvirtos skyriaus vaikai su malonumu stebės šio laukinuko vystymąsi ir bus tikrai juo sužavėti.

WINE AND DINE AT R. PLACE

2944 West 59th Street Phone: 776-8351
Fish fry every Friday 5 P.M. to 10 P.M. Stop in soon. Banquet Hall available for every occasion. Home cooking.

- * Vestuvės: spalvota ir juoda balta (galį vykti ir į kitus miestus);
- * Portretūra
- * Meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Telef. — HY 7-4677

422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Muziejaus

retenybė

PASKUTINIAI NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS LAIKŲ PRISIMINIMAI:
... Dar turime pardavimui baigiančių pranykti lietuviškų monetų.
5 litų — J. Basanavičius, 10 litų — Vytautas Didysis, 10 litų — prez. A. Smetona ir kitos. Kainoraštis pareikalavus.
P. ZABLOCKIS, 2333 Ontario St., Vancouver, B. C., CANADA

HIGH RATES

Paid Quarterly

5% PASSBOOKS

5 1/2%

\$1,000 minimum

INVESTMENT BONUS PLAN

Savings Insured to \$20,000

Highest reserves

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4071 Archer Avenue

5% \$5,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE

5% \$1,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE

\$1,000 minimum

1 YEAR CERTIFICATE

Chicago, Illinois 60632

Chicago, Illinois 60632

• **Argi čionykščiai mūsų autorjai** jau įsisavino ir politinius okupanto terminus? "Lituanus", nr. 2, vol. 16, 1970 m. Turiny lietuvių, latvių ir estų autorių straipsniai apie Baltijos kraštų literatūrą. Su apgailestavimu tenka pabrėžti, kad du lietuviai autoriai, Alg. Antanaitis ir Vyt. Kavolis, nagrinėdami lietuvių literatūros okup. Lietuvoje kūrinius, tiek straipsnių antraštėse, tiek tekste rašo: "Soviet Lithuania", "Soviet-Lithuanian literature" ir t. t. Panašiai ir latvio J. Sileniekis straipsny.

Nejaugi autoriai nenuvokia, kad savokos "Soviet Lithuania" naudojamos sovietų ar nenusimanančios spaudos JAV-se? Vienintelis A. Rannit savo recenzijoje (ji įdėta ir "Baltic Review") teisingai pažymėjo: "Soviet occupied Estonia". (ELTA)

• **Nuaujas didžiojo žodyno tomas.** Vilniuje neseniai išleistas Lietuvos kalbos žodyno aštuntasis tomas. Jis prasideda raide "M" (nuo "mėlti") ir baigiasi raide "O".

Remkite tuos biznierių, kurie skelbia diennr. "Drauge".

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasiūdomos patogių planų atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Paimai užtaigytų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS

3314 West 63rd Street

Chicago, Illinois 60629

Telef. PProspect 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visus mūsų apylinkės. Dėkojame jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

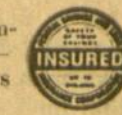
Frank Zogas, President

4046 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE: 254-4478

5%

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

6%

2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

KALĖDINĖS DOVANOS

Kaip k ekvieniais metais, taip ir šįmet, artėjančių Kalėdų švenčių proga, siūlome specialiai sudarytus siuntinius, kurie bus maloni ir praktiška dovana Jūsų artimiesiems.

Dovanų siuntinys 1. (1970).

3 1/2 jardo, angliškos vilnonės geros rūšies kostiuminės medžiagos, 3 jardi crimplene medžiagos, tinkamos moteriškam pulkiam kostiumui arba dviem suknelėm, 3 jardi vyriškam ar moteriškam paltui, exportinės rūšies velūras arba wool ir cashmere medžiaga, 2 1/2 jardo vilnonės suknelės medžiagos, 1 nailono arba cottono vyriški išėig niai marškiniai, arba moteriška bluzketė, 2 poros moteriškų arba vyriškų batų arba nailoninių kojinių.

Siuntinio kaina įskaičius muitą ir visas persuntimo išlaidas yra \$95.00.

Dovanų siuntinys 2. (1970).

2 vyriški arba moteriški italiski su diržu nailono lietpalčiai, crimpleno medžiaga dvių puikių suknelių, vyriškas arba moteriškas megstukas, vilnonis arba acryleno 3 1/2 jardo vilnonė kostiuminė medžiaga su įrašu "All wool made in England", viena puiki gėlėta vilnonė skarelė.

Siuntinio kaina su visomis išlaidomis yra \$95.00

Taip pat, mielai dedame į šiuos arba kitus rūšių siuntinius dalykus, kurie Lietuvoje yra labai vertingi ir naudingi.

Dirbtinio Mink (audinės) kailio paltui viršus, \$40.00, vilnonės gėlėtos skarelės, \$5.00, vyriški arba moteriški nertiniai, \$12.00, nailono marškiniai, \$8.00, nailono lietpalčiai, \$11.00, gėlėtos nailono skarelės, \$2.00, permatomo nailono medžiaga suknelėi \$11.00, puikius ilgai vilnoniai moteriški šaliai, \$9.00, ir kt.

Už \$36.00 pasiūnčiame maisto siuntinį iš specialiai parinktų produktų.

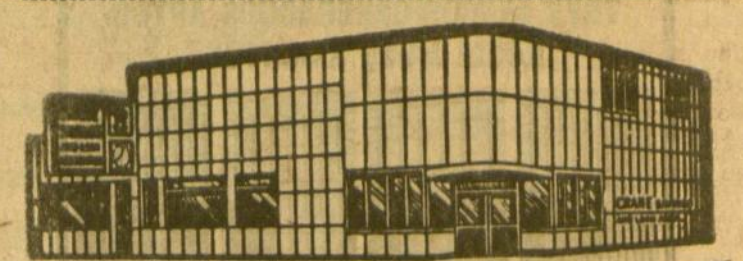
Prėimame užsakymus auto mašinoms, motociklams, dviračiams, televizijos aparatams, per uočiame pinigų ir t. t.

BALTIC STORES, LTD.

(Z. JURAS)

421 Hackney Rd., London, E. 2. England

TELEF. — 01 - 739 - 8734

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4%

5%

Mokamas už Vieną Metų Certificate sąskaitas Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAID ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

Siemetinės Gouncourt premijos laimėtojas

Reikšmingiausioji prancūzų literatūros Gouncourt premija šiemet teko rašytojui Michel Tournier už romaną „Alksnių karaliai“ (vardas paimtas iš vienos Goethes baladės pavadinimo). Kita premija — „Theophraste Renaudot“ — kuri pagal tradiciją skiriama tuoj po Gouncourt laimėtojo paskelbimo, buvo paskirta Jean Freustie už romaną „Isabelle ou Arriere Saison.“ Kaip kitais metais, taip ir šiemet Gouncourt premijos paskelbimas neapsiribojo be prieštaraujančių literatūrai manifestacijų, tačiau ji apsiribojo tik apskapojimu žodžiais tarp prieštaraujančių ir jūrų komisijos narių bei protesto lapelių išmėtymu.

Teisėjų komisijos sprendimas nebuvo jokia staigmena. Michel Tournier iš tikrųjų buvo favoritas ir neturėjo pavojingų konkurentų. Jau kelinti metai kai Parizius literatūrinis pasaulis neturi kuo labai pasigirti. Praėjusiais metais premijų, o ypač Gouncourt, teisėjai, turėjo nemažai vargo atrinkti tai, kas premijos verta. Nebuvo nė vieno romanisto, kuris būtų iškiles tiek, kad nebūtų jokios abejonės dėl jo pranašumo.

Vieno laikraščio redaktorius Marcel Arland, pristatydams šių metų laureatus, nupiešė tokį šiandieninės prancūzų literatūros vaizdą: „Nėra jokios abejonės, kad savo forma, dvasia, medžiaga ir objektu literatūra pasidaro panaši į šių laikų besikeičiantį pasaulį. Kažkoks neišsiskiriantis apėmė literatūrą. Statoma klausimas: ar nereikia perskoti per kalbos taisyklę, kaip jau perskoma per visas kitas? Ar nereikia paversti literatūra bet kurios teorijos įrodymu? Ar nereikia pasiduoti indifferencizmui?“ Tokie yra ryškieji prancūzų literatūros krizės ženklai, o ypačiai pasakojamosios — romano ir novelės.

Šiemet Gouncourt premijos teisėjai neturėjo didelio pasirinkimo. Nedaug pasirodė gerų romanų, ir tarp vertingusių Michel Tournier romanas buvo pats vertingiausias. Bet ir šį kartą ji negalima pavadinti šėdėvė, jo vertė yra ta, kad jame aiškiai pinama intriga, pasakojama suprantamu būdu, nors yra daug simbolių ir literatūrinių užuominų. Jo naujumas yra autorius pasiūkioje pasakojimo technikoje. Romanas, iš tiesų, yra plati poema, kurioje karikatūrinis padaržai nuspalvinti puslapiais, kaitaliojami su viduramžių tam tikrų novelių ir pasakojimų suplapiais, pilnais romatiško lyrizmo.

Romano svarbiausias veikėjas, vardu Abel Tiffauges, pilnas švelnumo ir žmogiškos šilumos, yra įsitikinęs, kad reikia laimėti dvasinėje srityje vaikų sielas. Jo sąjone — sukurti vaikų sielas pagal savo supratimą. Paskutinio karo metu, pakliuvęs į vokiečių nelaisvę, Abel Tiffauges buvo pasiųstas į vieną Goeringui priklausantį Prūsijos dvarą ir paskirtas tarnu ir mokykla, kurioje buvo auklėjami ir mokomi SS jaunuoliai. Ten jis nacių jaunuolius auklėjo ir maitina savo idėjomis. Knygos pabaigoje, tasai herojus, užsideda ant pečių mažą žyduką, kad jį išgelbėtų, ir bebėgant, abu nuskesta pelkėje.

Michel Tournier turi 46 metų amžiaus. I literatūrą atėjo tik prieš kelerius metus, anksčiau buvęs vienos leidyklos tarnautoju ir dirbęs radiofone kaip žurnalistas. Tobulai pažįsta vokiečių literatūrą ir yra diplomuotas vokiečių kalbos ir literatūros specialistas mokytojas. Prieš trejus me-

Michel Tournier

Vyskupo socialinė revoliucija

Ryžtingos arkiv. Camaros pastangos, siekiant ekonominio teisingumo

Paskutiniame visuotiniame liuteronų suvažiavime Prancūzijoje buvo pritarta minčiai, kad Olinas de Recifės (Brazilijoje) katalikų arkivyskupas Dom Helder Camara yra vertas Nobelio taikos premijos už dideles pastangas įgyvendinti socialinį teisingumą. Panašius balsus girdėti iš įvairių vietų. Su šiuo kovotoju dėl gilių socialinių reformų mus plačiau supažindina naujas veikalas: „The Violence of a Peacemaker“, kurį parašė J. De Broucker (išleido Orbis Books, Maryknoll, N. Y. 1970 m., 154 psl., \$4.95).

Kovūnas reformų fronte

Arkiv. Camara pats iš vyskupų piskųjų rūmų persikėlė gyventi į neturtelių rajoną. Savo klierikus iš naujai pastatytos patogios seminarijos įkurdino tarp miesto vargo žmonių, kad labiau juos pažintų ir ateityje jų teises gintų. Arkiv. Camara skelbia:

„Be žemės reformos nežmoniškas kaimų darbininkų skurdas pasiliks ir toliau. Be bankų reformos mažai kas tebus galima padaryti krašto ūkinei pažangai. Be išdoro finansinės reformos turtingieji toliau darys turtingesniais, o vargšai toliau kentės. Be rinkimų reformos balsavimai atrodys laisvi, o tikrumoj bus palenkti pinigų valdžiai. Be administracinės reformos biurokratija ir toliau čiupls sultis iš visuomenės“.

Varguomenės skurdo šauklys

Arkiv. Camara skelbia, jog jis siekia Bažnyčios atsinaujinimo, kad ji labiau įsijungtų visuomenės tarnybon. Tai geležinės valios žmogus. Keliasi antrą valandą nakties savo meditacijoms ir maldoms. Vieton auksinio vyskupiško kryžiaus nešioja medinį. Jis ryžtingai primena žemųjų sluoksnių skurdą, pvz. kad Brazilijos šiaurės rytų rajonuose 23 milijonai žmonių gyvena tokiam varge, jog metinių pajamų žmogui atitinka tik 100 dol.; ten 70 procentų gyventojų beraščiai. Kūdikų mirtingumas — 50 proc. Daugelis, tik klastuvu rankomis dirbdami daržą, sau gali išauginti šiek tiek pupų ir kukurūzų. Gelbstisi nuo bado, bet dažnai kenčia alkį. Arkiv. Camaros iniciatyva Brazilijos vyskupai sukūrė Pagrindinio švietimo sąjungą. Arkiv. Camara ne kartą ryžtingai protestavo prieš vyriausybės kietesnius veiksmus piliečių atžvilgiu, tapdamas socialine Pietų Amerikos sąžine. Arkiv. Camara nepabūgsta nei vyriausybės, nei kariškųjų, nei įtakingų civilinių sluoksnių.

Iš Evangelijos išplaukianti būtinybė

Kai korespondentas parodė tuo nusistebėjimą, arkiv. Camara pažymėjo: „Atleiskite man, jeigu aš jums darau įspūdį žmogaus, kuris yra daugiau politikas, kaip vyskupas ar kunigas. Tačiau da-

bartinėje pasaulio situacijoje rūpintis žmonių gyvybinėmis problemomis yra iš Evangelijos išplaukianti būtinybė.“

Arkiv. Camaros socialinė ir kultūrinė įtaka yra taip išryškėjusi, kad vienu metu prezidentas Kubitschek norėjo jį padaryti Rio de Janeiro burmistru, taip pat jam siūlė švietimo ministerio postą. Skelbdamas socialinės revoliucijos reikalą, arkiv. Camara pakeitimų siekia taikiu keliu. Jis prieš ginkluotus perversmus ir partizaninius karus, bet už kūrinius ir radikalius socialinius pakeitimus, kurių neįmanoma pasiekti su jau per daug dideliu atsargumu ir baukštumu. Arkiv. Camara skelbia: „Pasisakydami už nesinaudojamą prievartos priemonėmis, mes parodome didesnę pasitikėjimą tiesos, teisingumo ir meilės jėga, kaip karų, ginklų ir neapykantos galia“.

Akcija, — teisingumas, taika

Skurdeivų mases jis siekia padaryti žmonėmis ir tam reikalui įjautrinti turtingųjų sąžines. Jis sutelkė 43 Brazilijos vyskopus, kurie pritarė jo „Moraliniam išlaisvinimo spaudimui“, ir jie ta prasme paskelbė manifestą. Pas-

kutiniu metu tam sąjūdžiui duotas naujas vardas: Akcija, teisingumas, taika. Reikalaujama žemės reformos, didesnio tiesingumo. Šis sąjūdis galingai kelia protestą, kad 45 mil. braziliečių per mėnesį teuzdirba apie 8 dolerius, kad dabar iš 100 brazilų šeimų net 70 negauna minimalaus atlyginimo. Pakitimą tegali atnešti tik socialinės reformos ir švietimo plėtimas. Pasisakoma prieš „negausių privilegijuotų grupių naudojimą prievartą, Dievo vaikus laikant nežmoniškoje sąlygoje.“

Su liaudies masėmis

Vysk. Camara protestuoja, kad, panaikinus juodųjų vergiją, dar palaikoma socialinė vergija

CLEARING CLUB

UNDER NEW MANAGEMENT — Noted For Fine Cuisine — Saturdays and other choice dates for private parties — weddings and receptions. For information, call 767-6500

PARDUODAMI IS MODELINIŲ NAMŲ BALDAI Galima pirkti dalimis ir išmokėtina 30% iki 50% nuolaida SOUTHWEST FURNITURE CO. 6200 S. Western Tel. GR 6-4421

Cosmos Parcels Express Corporation

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Geral pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS I LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.

GAVEJAS NIEKO NEMOKA. TOKSTACIJAI KLIENTŲ PATENKINTI VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI. GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštųjų kokybės prekių prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

affiliated with PODAROGIFTS, INC.

prima užsakymus DOVANŲ PAZYMEJIMAMS, šaldytuvams, televizijų aparatams, radijo transistoriams, magnetofonams (tape recorders) ir daug kitiems dalykams, taip pat BUTAMS savo giminėms ir draugams gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausiojo įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45th St., New York, N. Y. 10036

Tel. — 212-245-7905

SKYRIAI:

NEW YORK, N. Y. 10003, 39 Second Avenue
NEW YORK, N. Y. 10011, 135 W. 14th Street
BROOKLYN, N. Y. 11207, 2947 Fulton St.
BROOKLYN, N. Y. 11211, 370 Union Avenue
BOSTON, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue
BOSTON, Mass. 02127, 389 West Broadway
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue
CHICAGO, Ill. 60608, 3333 S. Halsted Street
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road
IRVINGTON, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N. W.
HAMTRAMCK, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Avenue
HARTFORD, Conn. 06114, 200 Franklin Avenue
LAKEWOOD, N. J. 08701, 241 Fourth St.
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd.
NEW HAVEN, Conn. 06519, 509 Congress Avenue
NEWARK, N. J. 07106, 698 Sanford Avenue
PASSAIC, N. J., 176 Market Street
PATERSON, N. J., 99 Main Street
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th Street
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 2076 Sutter Street
WATERBURY, Conn., 905 Bank Street
WORCESTER, Mass. 01610, 169 Millbury Street
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street
IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Avenue

Tel.: AL 4-5456
CH 3-2583
647-6576
EV 4-4952
LI 2-1767
268-0068
TL 6-2674
BR 8-6966
WA 5-2737
894-1738
ES 2-4685
GL 8-2256
365-5255
246-9274
FO 3-8569
AN 1-2994
LO 2-1446
373-8783
GR 3-6387
274-6400
PO 3-4818
HU 1-2750
FI 6-1571
PL 6-6766
SW 8-2568
RI 3-0440
374-6446

Vysk. Dom Helder tarp Pietų Amerikos neturtingųjų

Lietuviškam centre, ant saulėto jūros kranto, ekonomiški apartamentai ir kambariai. Kreiptis:

126 OCEAN DR. MIAMI BEACH, FLORIDA Bus. tel. 672-4903 Asmeniškai: 673-0298

WAGNER & SONS Typewriters — Adding Machines — Checkwriters Nuomoja — Parduoda — Taiso NAUJOS NAUDOTOS Virš 50 m. patikimas paravimas NAUJOJE VIETOJE 5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

NAMŲ TAISYMO DARBAI Stalniaus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuviai — labai prieinama kaina. SKAMBINTI RE 7-9615

10% — 20% — 30% pigiau mokėti už apdraudą nuo ugnies ir automobilo pav.

FRANK ZAPOLIS

3208 1/2 West 95th Street Chicago, Illinois Tel. GA 4-8454 ir GR 6-4339

GELES

Vestuvės, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms GUZASUKU Beverly Hills Gėlinėla 2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois TEL PR 8-0833 — PR 8-0834

Remkite tuos biznierių, kurie skelbia: „Drauge“

Perskaite „Draugą“, duokite kitiems pasiskaityti.

savųjų tarpe. Jis kelia balsą, kad neturtingieji neturi už ką nei vaistų nusipirkti ir primena, kad, nedarant reformų, pajudės masės.

Tapęs karštu socialinių reformų šaukliu, arkiv. Camara nepamiršta nė savo gantvojiškų pareigų. Jis skelbia: „Irodytas dalykas, kad humanizmas be Dievo darosi nežmoniškas, tarpais net antižmoniškas“. Matyt čia jis turi

ri prieš akis ateistinės Sovietijos eksperimentus.

Arkiv. Camara yra su liaudies masėmis, kovodamas dėl jų gėrovės. Vienoje spaudos konferencijoje Romoje, pasibaigus Vatikan II suvažiavimo posėdžiams, jis pratarė:

— Nereikia mums vyskupų — principų, kurie laikosi toli nuo žmonių, net ir nuo kunigų...

J. Dgl.

TOP INTEREST TO SAVERS
5% to 6%
PER ANNUM
DEPENDENT ON TYPE
AMOUNT AND TERM
INTEREST
PAID QUARTERLY

STANDARD FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • 847-1140
ASSETS OVER \$145,000,000 RESERVES OVER \$12,900,000
OFFICE HOURS:
Monday & Thursday, 9 a.m. to 8 p.m. • Tuesday & Friday, 9 a.m. to 4 p.m.
Saturday, 9 a.m. to 12 Noon • Wednesday, no business transacted.

E U D E I K I S
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
La dotuvių Direktorai
Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —
TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWnhall 3-2108-09
PIRSTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEP. C. LACK IR SŪNOS (LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lituanica Ave. Tel. YA 7-1133-1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill., Tel. OI 2-1003
PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. Lituanica Ave Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 So. Halsted Street Tel. YArds 7-1911
LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS
649 E. 162nd Street, South Holland
10821 South Michigan Avenue, Chicago
TEL. — CO 4-2228

SPYGLIAI IR RYGLIAI

REDAGUOJA DR. S. ALIŪNAS

Rudens pasakos

Žmogui sunku gyventi žemėje be pasakų, nesvarbu, ar tas žmogus jau suaugęs, ar dar kokią montesorinį darželį teploja. Šiais metais Sov. Sąjungoje visus metus pasakojimo pasakas apie Lenina, kuris, girdi, buvo toks gudrus, kad vertas kišti į visas skylės. Pasakų pripasakojimo ir "Naujienose" korespondentas iš Clevelande įvykusio LB tarybos suvažiavimo, kur jis matė Clevelande kalbančią tikią merginą, kuri tuo metu buvo Romoje.

Suprantama, pasakos yra pasakos, bet štai neseniai vienas laikraštis išleido pasaką, esą Vilniaus universitetas priima studentus, tik dr. A. Bimbos rekomendacijos reikia. Suprantama, jis mokslininkas didelis, todėl jam kiti pasiūlė rašyti mokslinį straipsnį, kodėl joks komunistas nenori rublio, o nori tik kapitalistinio dolerio. Bet gal ir be daktaro Bimbos kas duos tas rekomendacijas, kaip vienas laikraštis siūlė, kuris, vis matyt pagal priešakinę techniką, išleido atbuliniu mėnesiu. Jis taip velkasi, kaip kolehozininkas, kai brigadierius nematyti.

Tai gi, universitetas ne pasaka, bet paskelbimas ilgų rudens va-

Nieko nėra sunkiau, kaip išsirinkti eglutę, kai jų yra daugiau negu viena.

karų pokalbiams labai tinka. Pz. studentas Vilniuje naudosis mažąja melžybine, tarybine enciklopedija, o kai norės gauti Bostone leista, bus tik pasakiška svajonė. Na, pavyzdžiui studijuoti techniką, ne kokią gauti Bostone leista, bus tik pasakiška svajonė. Na, pavyzdžiui studijuoti techniką, ne kokią gauti Bostone leista, bus tik pasakiška svajonė. Na, pavyzdžiui studijuoti techniką, ne kokią gauti Bostone leista, bus tik pasakiška svajonė.

Na, bet tai pagaliau technika, ne mokslas. Vilnius ne kokių ten technologijų mokykla, o švietimo. Taigi, sau žmogus atveria istoriją ir randą parašytą, kad Stalinas genijus ir herojus, gi atsiverčia kitą, ten

jau parašyta, kad jis banditas. Taigi ir žinok žmogus, ar čia mokslas ar pasakos. Na, o jei vieną dieną tu išmokai apie Chruščiovą tikrai svarbių moksly, išgirsi, kad išleina jo atsiminimai, o tau Maskva rėkia, kad tai ne Chruščiovo raštai, nes jis buvo beraštis. O pz. studentas ima savanoriškai ir pasirašo vyktyti į Kazakstaną, o ką jei jam kils ūpas nebesirašyti, tai būtų tik pasaka, jeigu jo nelai-kytų kokių ten kapitalistų iškamša.

Žinoma, gali pasitaikyti be-studijuojant ir knyga parašyti, bet gali būti būtina ją pateikti partijėlei, kuri Nobelio premijas laiko šlamštu ir Solženicinui ne pauostyti jos neduoda. O jei koks nors studentas, koks nedakpėlis, ima ir parašyti, o kodėl kokia tén Ma-larova į varganą kapitalistinį pasaulį nuėjo? Vakarietis studentas, su mokslininko Bimbos autografuota išmintimi, turės pasiūlyti, kad ji norėjo kapitalistiniame pasaulyje badu mirti.

Akciek daug visokių klausimų bus galima surasti kvailam kapitalistui, ten, kur priešakiniam mokslui partija vadovauja, todėl baigiam savo aptarimus, kalbėdami apie tarybinį rojų, kur visas gyvenimas kaip pasaka. Pasakos visokiais lašais užmušta atgaivina, o pažangos šalyje, net galvą nukirtus, na-bėrininką prikelia ir atgaivina ir atgaivinimo mokslą vadina rea-bilitacija.

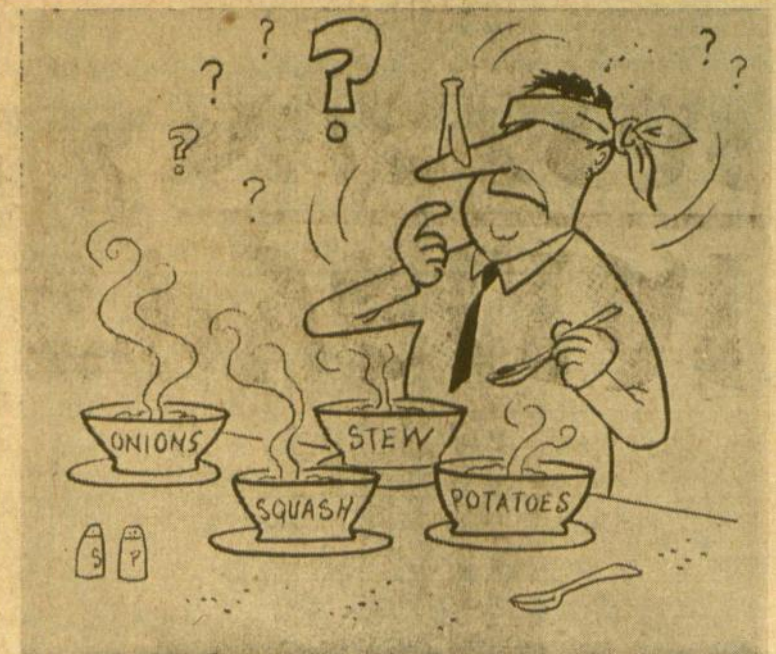
Todėl vakarams ilgėjant, la-bei melonu, kad sukuriama įvai-rių linksmy pasakų, kapitaliz-mo nualintam, tiesiog kaip tie Detroito auto pramonės darbi-ninkai, badu mirštančiam kapi-talistinio pasaulio žmogui pa-guosti.

J. P. Ištis

GABIOS PONIOS

"Dabar, kai neurinčios ką veikti gerai uždirbančių pačios, be pastangų ir didelio triūso, per vienas išnaktės ir didelis meni-ninkas išvirsta, liaudies meno lobiai kai kam atrodo primityvūs ir atsilikę, bet visada taip ne-bus".

J. Aistis

Kūčių vakaro maisto ragautojas

TOKS JAU LIKIMAS

"The Hamilton Spectator"

kartą parašė:
"Galimas daiktas, jog nėra pa-saulyje miesto, kuris kada nors per daug rūpinosi ar dabar rūpi-nasi vietos gyventojų berniuku ar mergaite, kuris ar kuri, paga-liau, užaugusi tampa didelė lite-ratūrinė figūra — garsus rašyto-jas ar rašytoja. "Tik žinote, ka-da, girdi, tos garsiosios figūros at-simenamos? O gi — kai jos nu-mirštančios. Tuomet jie pasirūpi-na paimti po kvoterį arba po pus-dolerį iš turistų, belankančių mi-rusios garsenybės gimtąjį kampe-lį, jie pasirūpina spausdinti ir pardavinėti vizitoriams pašto at-virutes su jo atvaizdu, kaip suve-nyrus prie garsiojo rašytojo kapo ir pan. Esą išidėmėkite, tik tuo-met, kada jis numiršta... Gyvo dažnai niekas neatsimena, nors jis ir valgyt neturėtų."

Pirmą paskaita

"Akiračiai" paskelbė Vilniaus universiteto rektoriaus kvietimą studijuoti. Kadangi studentai dažnai turi dalyvauti kapitalistų r vaduotojų pasmerkime, tai Vil-nius universiteto prof. P. Sla-vėnas spalio 22 d. "Tiesoj" su-pažindina, Brazilskų prakeiki-mo progą, su terminologija, kuri štai kokia mokslinė:
"Žiaurybė tenkina niekingą bukapročių savimylą. Dar nai-viau būtų vaizduoti kokiąs pa-klidėliais ar proto netekusiais. Banditaujantieji reakcininkai yra labai siauro akiračio, užsi-spyrę, gyvuliškai klastingi buka-pročiai, išsigimę pitekantropai".

ARBATPINIGIAI IR TURTAS

Patyręs viešbučio patarnauto-jas naujam patarnautojui į klau-simą, kodėl neturtingesnieji sve-čiai visuomet išmeta kišenpin-gių daugiau už turtinguosius:
— Turtuoliai nemori, kad būtų žinoma, jog jie yra trtingi, o ne-turtingieji nenori pasirodyti ne-turtingais.

PATARIMAS DAKTARAMS

"O jeigu jau būtinai norite žmonių augimą kontroliuoti žmonių žudymu, tai būkite lo-giški ir protingi — verčiau žu-dykite pensininkus, ligonius ir negabiusius". J. Vaišys, SJ.

VAISTAI IR PACIENTAI

Gydytojas rūpestingai apžiū-rėjo ligonę, nustatė ligos priežas-tį ir parašė receptą. Ligonė, iš-klausiusi gydytojo nurodymų, dar ryžosi gydytoją paklausti:

— Daktare, turiu namie šune-lį, kuris šiandien netikėtai su-sirgo. Pas veterinarijos gydyto-ją nenorėčiau jo vežti, tai ar tamsta negalėtum jį išgydyti? Juk vis tas pat, ar tas ar kitas daktaras.

— Tamstos šuniukas tegul naudojasi tais pačiais vaistais, kuriuos jums užrašiau. Juk vis tas pat, liga ar neliga.

STULPAI IR ISTORIJA

Mokytojas vaikams aiškina, kaip Loto žmona, žvilgtelėjusi atgal, pavirto druskos stulpu. I-tai mažasis Petriukas:

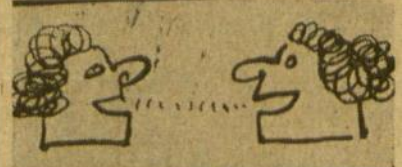
— Kartą mano mamytė, vai-ruodama mašiną, žvilgtelėjo at-gal, tai ji atsitrenkė į elektros stulpą.

Kogz's encija reiškia, kad juo so-vietiniai vilkai labiau šypsosi juo labiau matyti jų kruvini dantys.

SPAUDOS APŽIŪRINĖJIMAS

— Reikalauja ventiliatorių. Komunistinė "Sluota" išpaus-dino Pabijūno eileraštį apie Vil-niaus kavinę Neringą, kurioje linksmintis naujoji klasė. Au-torius, nupaišęs šias dvi bobu-tas, rašo:

— Va, tas apyžibis, o šitas laureatas, O tas anos meilužis, o va tas... Liežuviai miklūs, ir malonios

Juos raito, lyg fakyrų gyvates. Reikšmingai dairosi viršininkienės

Ir rodo galią savo tualetų "O dėl manęs ne tik koks senas krienas, — Gražus ir jaunas pasikart

"Žiūrėkit, mūsų reikalai klasti!" "Mes visko pilnos, sočios ir laimingos!"

Likimą, ateitį kiekvieno gali spręsti: "Stai tas gabus, o tas netaletingas..."

Nuo vieno grėžias, kitam paduoda ranką — Viskam nustato vertę, kainą, rūšį

O kartais vienos patylykai renka Visų gražiausią draugų... Čia užsuka ir snobas ir pižonas —

Kažkur pralyst bandys, kažką prakiešt Iki šleikštumo šaldūs ir malonūs

Sunych'ais žiūri jie kam reikia akis... Atleisk, o Neringa, tauri ir išdidi,

Kad taip nuvalkiojo jie tavo švelnų vardą! —

Amerikietis profesorius žavisi taikos balandžiais.

Keturios temos daktarui

Mūsų mokslo vyras (irgi su daktaratu, kapitalistiniu) atsiuntė kelis pasiūlymus dak-tarato laipsniui Vilniaus unvier-sitete gauti:

1. Kodėl kiekvienas komunis-tas labiau nori kapitalistinio do-lerio, o ne komunistinio rublio?

2. Kodėl keturiems sušaudy-tiems komunarams statomi Lie-tuvoje paminklai, o komunistų sušaudytiems komunistams nie-ko nestatoma?

3. Kodėl juo menkesnis auto-rius, juo labiau lenda už gele-žinės uždangos, o juo didesnis autorius, juo labiau veržiasi iš-en?

4. Kodėl komunistas V. And-riulis bučiavo rankas kunigams, kad išgelbėtų jį nuo išsiuntimo į Lietuvą, ir, kai nebuvo išsius-tas, iškėlė džiaugsmo balių.

— Jeigu visi imtume teisybę į akis sakyti, už akių nebeturėtu-me apie ką pašnekėti.

— Arklio ir komunistinės val-sybės gyventojų samonę apspren-džia botagas.

— "Gyvliai turi daugiau svei-ko proto už žmones. Ar jūs ka-da nors girdėsite, kad arklys sta-tytų didelę pinigų sumą už žmo-ną?"

— "Treias devynias", "Va-teriono lėšus", kuriuos gali gau-ti be recepto. Sėkmės. Parašyk apie tolimesnę savijautą.

— Tėveli, štai čia matau rent-geno nuotrauką. Kas tai yra? — klausia Juozukas.

— Tai yra, kai tavo fotogra-fuoja, o nuotraukoje tepasilieka tiktai tavo griaučiai, — paaiš-kina tėvas.

— Kiek kainuoja šis paltas — klausia pirkėjas.

— Jeigu tamsta tuojau mokė-tum, 50 dolerių. Jei intumet į skola — 100 dol., bet tada pusę turėm tuojau įmokėti — pa-rinkimo pardavėjas.

— Kalbasi dvi draugės.

— Stai tu turi vyrą, vaikus, — sako pirmoji. Ar jie laimin-gi?

— Kas per klausimas! — at-sakė antroji. — Pabandytų jie man būti nelaimingi!

— Atleiskite, ponie, kad mes išgėrėme ir visi trys atėjome jus sutrukdę.

— Kokių reikalų?

— Kad pasakytumėte, kuris iš mūsų yra jūsų vyras.

— Medaus mėnuo baigiasi ta-da, kada tavo žmona pradeda skųstis, kad per garsiai ruošiesi, gamindamas sau pusryčius.

— Visos žvaigždės kristu, jei-gu būtų kur.

— Būdami keturių metų, mes žinome tiek klausimų, kiek tik jų gali būti, o kai mums septyniolika — žinome visus atsakymus.

Andre Morois

— Visos žvaigždės kristu, jei-gu būtų kur.

VARDAI IR MANDAGUMAS

Mokytojas antro skyriaus mo-kiniams uždavė surašyti visus naminius gyvulius. Birutė, su-grįžusi namo, ėmė rašyti jai ži-nomus gyvulius. Nežinodama, kaip toliau rašyti, bėga prie ma-mos klausti patarimo:

— Mamytė, pasakyk man, kaip mandagiau pavadinti kiau-lę, nes nežinau, kaip reikia rašy-ti.

— Dabar pati matai, prie ko tai privedė, — atsakė sėdintis vaikas.

— "Gyvliai turi daugiau svei-ko proto už žmones. Ar jūs ka-da nors girdėsite, kad arklys sta-tytų didelę pinigų sumą už žmo-ną?"

— "Treias devynias", "Va-teriono lėšus", kuriuos gali gau-ti be recepto. Sėkmės. Parašyk apie tolimesnę savijautą.

— Tėveli, štai čia matau rent-geno nuotrauką. Kas tai yra? — klausia Juozukas.

— Tai yra, kai tavo fotogra-fuoja, o nuotraukoje tepasilieka tiktai tavo griaučiai, — paaiš-kina tėvas.

— Kiek kainuoja šis paltas — klausia pirkėjas.

— Jeigu tamsta tuojau mokė-tum, 50 dolerių. Jei intumet į skola — 100 dol., bet tada pusę turėm tuojau įmokėti — pa-rinkimo pardavėjas.

— Kalbasi dvi draugės.

— Stai tu turi vyrą, vaikus, — sako pirmoji. Ar jie laimin-gi?

— Kas per klausimas! — at-sakė antroji. — Pabandytų jie man būti nelaimingi!

— Atleiskite, ponie, kad mes išgėrėme ir visi trys atėjome jus sutrukdę.

— Kokių reikalų?

— Kad pasakytumėte, kuris iš mūsų yra jūsų vyras.

— Medaus mėnuo baigiasi ta-da, kada tavo žmona pradeda skųstis, kad per garsiai ruošiesi, gamindamas sau pusryčius.

— Visos žvaigždės kristu, jei-gu būtų kur.

— Būdami keturių metų, mes žinome tiek klausimų, kiek tik jų gali būti, o kai mums septyniolika — žinome visus atsakymus.

Andre Morois

— Visos žvaigždės kristu, jei-gu būtų kur.

SPYGLININKAI GUODŽIASI

— J. M. Kopūstgalvinku pa-sirašęs klausia: "Ką nors per klaidą negero padaręs, ar nege-rai pasielgęs — neturiu drąsos prisipažinti. O jei kas nors mane dėl to ispėja ar kokią kritišką žodį pasako, tai aš labai užkie-tėju ir visai apie primintą rei-kalą nenoriu kalbėti."

Mano žmona sako, jog aš ser-gu "jausmais nesubrendusio ko-pūstgalvio" liga. Ji sako, kad suklysti gali kiekvienas norma-lus žmogus, bet, būdamas jaus-mais subrendęs, turi pakanka-mai drąsos prisipažinti klaidą pa-daręs. Gerbiamas daktare, jei mano antroji pusė (moteriškoji natūra, jei norit) yra teisi, tai galėtumei man pagelbėti nuo m-nėtos ligos pasigydyti. Iš skel-bimų laikraščiuose žinau, kad yra vaistas, vadinamas "Ora-cink", kuris, esą, tiesiog stebuk-lingai pagydo užkietėjusias gy-las. Tik, pasak tų pačių skelbi-mų, to vaisto be recepto negali-ma gauti. Girdėjau apkalbas tarp žmonių, kad daktarai iš pa-vydo, kad taip lengvai žmonės nepasveiktų, tam vaistui recepto nenori rašyti. Pagal medicin-išką tiesą — juoktis yra sveika, tad tamsta, gydydamas žmones juokais, manau, neturi jokio pa-vydo, kad jie visi būtų sveiki. Todėl aš ir drįstu kreiptis į tamstą, prašydamas prisiųsti man receptą paštu. Iš anksto dėkoju.

Ats.: Jei, ligonio asmeniškai neišgaminavęs, išrašyčiau re-ceta vaistams, kurių, kaip pats rašai, be recepto negalima gu-ti, — nusizengčiau prieš profesi-nę etiką ir prieš įstatymus. Tamis-tai patariu vartoti mano piran-tytas "Treias devynias", "Va-teriono lėšus", kuriuos gali gau-ti be recepto. Sėkmės. Parašyk apie tolimesnę savijautą.

— Tėveli, štai čia matau rent-geno nuotrauką. Kas tai yra? — klausia Juozukas.

— Tai yra, kai tavo fotogra-fuoja, o nuotraukoje tepasilieka tiktai tavo griaučiai, — paaiš-kina tėvas.

— Kiek kainuoja šis paltas — klausia pirkėjas.

— Jeigu tamsta tuojau mokė-tum, 50 dolerių. Jei intumet į skola — 100 dol., bet tada pusę turėm tuojau įmokėti — pa-rinkimo pardavėjas.

— Kalbasi dvi draugės.

— Stai tu turi vyrą, vaikus, — sako pirmoji. Ar jie laimin-gi?

— Kas per klausimas! — at-sakė antroji. — Pabandytų jie man būti nelaimingi!

— Atleiskite, ponie, kad mes išgėrėme ir visi trys atėjome jus sutrukdę.

— Kokių reikalų?

— Kad pasakytumėte, kuris iš mūsų yra jūsų vyras.

— Medaus mėnuo baigiasi ta-da, kada tavo žmona pradeda skųstis, kad per garsiai ruošiesi, gamindamas sau pusryčius.

— Visos žvaigždės kristu, jei-gu būtų kur.

— Būdami keturių metų, mes žinome tiek klausimų, kiek tik jų gali būti, o kai mums septyniolika — žinome visus atsakymus.

Andre Morois

— Visos žvaigždės kristu, jei-gu būtų kur.

SV. KAZIMIERO LIETUVIŲ
KAPINIŲ VADOVYBĖ TURI
SUSITARIMA SU ENCO
STOTIMI, ARTI AUTOBUSŲ
STOTIES, DEL NAUDOJIMO
ISVIECIU MŪSŲ LANKYTOJAMS

Gyvybinės reikšmės didelis užrašas prie Lietuvių sv. Kazimiero ka-pinių Chicagoje.

Nuotr. A. Gulbinsko